

Nézsza Csodakert Óvoda és Bölcsőde

Helyi Pedagógiai Programja

2022.

Nézsza

Hatályos: **2022. szept. 1-től**

Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről és a 363/2012. (XII.17) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alprogramjáról

Nézsza Csodakert Óvoda és Bölcsőde

2618 Nézsza Szondi út 48

OM: 202160

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
1. Az intézmény, mint költségvetési szerv jellemzői.....	5
1.1. Neve:	5
1.2. Címe:	5
1.3. A költségvetési szerv jogelődjének megnevezése, székhelye	5
1.4. A költségvetési szerv irányító szervének neve, székhelye	5
1.5. Intézmény azonosítók.....	5
1.6. Az intézmény jogállása	5
1.7. Az intézmény alaptevékenysége.....	5
1.8. Az intézmény működési területe	5
2. Az intézmény szervezete	6
2.1. Az intézmény nevelési funkciót tölt be.	6
3. A pedagógiai program	6
4. pedagógiai program jogszabályi háttere.....	6
5. Bevezető	7
5.1. Bevezető helyzetelemzés.....	8
5.2. Intézmény bemutatása	8
5.3. Az óvoda tárgyi feltételeinek bemutatása.....	9
5.3.1. Az óvoda épülete.....	9
5.3.2. Az óvoda udvara	9
5.3.3. Tárgyi eszközeink	10
5.4. Humán erőforrás bemutatása.....	10
6. Óvodai nevelésünk alapelvei, célja, feladatai	10
6.1. Óvodai nevelésünk alapelvei	10
6.2. Az óvodai nevelésünk célja	12
6.3. Óvodakép	12
6.4. Gyermekkép	13
7. Az óvodai nevelés feladatai	14
7.1. Egészséges életmód alakítása az óvoda egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatai.	14
7.2. Testi és lelki egészségfejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése	18
7.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	21
7.3.1. Óvodai élet szervezése	22
7.3.2. Céljaink.....	23
7.3.3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosításából adódó óvodapedagógusi feladatok 23	
7.3.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	24
7.4. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	24
7.4.1. Óvodánkban a gyakorlás lehetőségei	25
7.4.2. Célunk.....	25
7.4.3. Az anyanyelv gondozásából, az értelmi fejlesztésből és nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok.....	26
7.4.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	27

8.	Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	27
8.1.	Személyi feltételek:	28
8.2.	Tárgyi feltételek	29
8.3.	Csoportszervezés alapelvei.....	30
8.4.	Napirend, hetirend	30
8.4.1.	Napirend összeállításának elvei	30
8.4.2.	A napirend kialakításával kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok.....	31
8.4.3.	A hetirend összeállításának elvei	33
8.5.	A tervezés feladatai óvodánkban.....	33
8.6.	A gyermekek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, mérés	34
8.7.	A helyi óvodai nevelési program megvalósítását segítő alapszolgáltatásaink.....	35
9.	A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységóvodánkban.....	36
9.1.	Feladataink	37
9.2.	A gyermekvédelmi felelős feladata	37
9.3.	Az óvodavezető feladatai:	38
9.4.	Az óvodapedagógusok feladatai:.....	38
10.	Sajátos nevelési feladatok.....	38
10.1.	A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése	39
10.1.1.	Különleges bánásmódot igénylő gyermekek.....	39
10.2.	Migráns gyermekek interkulturális nevelése	43
10.3.	Nemzetiségi nevelés.....	44
10.4.	A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	45
10.5.	Együttműködés a partnerekkel:.....	46
10.6.	Partnerközpontú együttműködés kialakítása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében:	46
10.7.	Sikerkritériumok:	47
10.8.	Speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő foglalkozások meghatározása	47
11.	Az óvodai élet tevékenységformái.....	48
11.1.	Játék:	48
11.2.	Játékformák:.....	49
11.3.	A gyermek játéktevékenységéhez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok:	50
11.4.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	52
11.5.	Munkatevékenység	53
11.6.	Verselés, mesélés	55
11.7.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	57
11.8.	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	61
11.9.	Mozgás.....	65
11.9.1.	Mozgásfejlesztés a szabad játékban:	66
11.9.2.	Mozgásfejlesztés testnevelés foglalkozáson	66
11.9.3.	Mozgásfejlesztés a mindennapos testnevelés során	69
11.10.	A külső világ tevékeny megismerése.....	71
12.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	76
12.1.	Testi (biológiai, szomatikus) érettség.....	76
12.2.	Lelki (pszichés) működésének érettsége	77
12.3.	Szociális érettség.....	77
13.	Az egyes tevékenységformák szervezése	78
14.	Az óvodák hagyományos ünnepei, rendezvényei	78

15. Az óvoda kapcsolatrendszere.....	80
15.1. A családokkal való együttműködés.....	80
16. A pedagógiai program felülvizsgálata, módosítása, érvényességi rendelkezések.....	86
16.1. A felülvizsgálat szempontok.....	86
16.2. A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai különösen.....	86
16.3. A programmódosítást kérhetik.....	86
16.4. A Programmódosítás előterjesztésének szabályai:.....	86
16.5. Feltétel.....	86
17. Legitimációs záradék.....	88
18. FÜGGELÉKEK.....	91
1. sz. függelék:.....	91
2. sz. függelék.....	99
19. Hitelesítési záradék.....	107

1. Az intézmény, mint költségvetési szerv jellemzői

1.1. Neve:

Nézsza Csodakert Óvoda és Bölcsőde

1.2. Címe:

2618. Nézsza, Szondi út 48.

1.3. A költségvetési szerv jogelődjének megnevezése, székhelye

Nézsza Gyermekei Csodakert Óvoda 2618. Nézsza, Szondi út 48.

1.4. A költségvetési szerv irányító szervének neve, székhelye

Nézsza- Alsópetény- Legénd Óvoda Intézményfenntartó Társulás Társulási Tanácsa
2618. Nézsza, Park utca 1.

1.5. Intézmény azonosítók

Az intézmény OM azonosítója: 202160

1.6. Az intézmény jogállása

Az intézmény önálló jogi személyként működő és részben önállóan gazdálkodó teljes jogkörű költségvetési szerv. Pénzügyi feladatait a Nézsza Alsópetény Legénd Községek Körjegyzősége látja el.

1.7. Az intézmény alaptevékenysége

Az intézmény óvodára vonatkozó tevékenysége (az alapító okirat szerint), az óvodáskorú gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése.

Az intézmény biztosítja a többi gyermekkel nevelhető enyhe fokon sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését.

Az intézmény biztosítja a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelését, foglalkozik a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésével.

Az intézményben szlovák nemzetiségi nevelés folyik. Biztosítja a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését. Az óvoda nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda.

1.8. Az intézmény működési területe

Nézsza község és a társulásban részt vevő – Alsópetény, Legénd – önkormányzatok közigazgatási területe – ezen túlmenően fenntartói egyeztetés után további felvételi lehetőség a maximális létszámig van.

2. Az intézmény szervezete

2.1. Az intézmény nevelési funkciót tölt be.

Az óvoda vezetője, mint intézményvezető gyakorolja az óvoda foglalkoztatottjai felett a munkáltatói jogokat a hatályos jogszabályi előírások alapján.

Székhely óvoda: Nézsza Óvodai csoportok száma: 2

Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám: 50 fő

A fenntartó határozza meg az indítható csoportok és az óvoda férőhelyeinek számát.

3. A pedagógiai program

A pedagógiai programot készítette a Nézsza Csodakert Óvoda Nevelőtestülete. A program az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül, megfelel a nemzetiségi nevelés jogszabályi előírásainak, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése irányelveinek, keretei között sikeresen fejlődhet a hátrányos helyzetű, illetve valamely területen kiemelkedő képességű gyermek. Saját pedagógiai program írására főként az intézmény sajátosságainak szem előtt tartása motivált: kis gyermek- és pedagógus létszámú óvoda vagyunk, ahol fontosnak tartjuk a helyi értékek erősítését, a szlovák nemzetiségi nevelés megvalósítását, a természeti környezet által meglévő adottságaink kihasználását valamint a közvetlen, családi légkör biztosítását. Célunk az volt, hogy óvodánk egyéni arculatát megőrizzük és tiszteletben tartsuk óvodapedagógusaink módszertani szabadságát. A program általános irányelveket, alapelveket fogalmaz meg, melyek betartása az óvodánkban dolgozó valamennyi pedagógus és nem pedagógus alkalmazott számára kötelező érvényű.

4. pedagógiai program jogszabályi háttere

Programunk a 363/2012. (XII.17) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, szem előtt tartva a 2011. évi törvényt a nemzeti köznevelésről (Nkt. ágazati törvény), annak módosításait.

Ezen kívül programunkba az alábbi törvényeket, rendeleteket építettük be:

- Magyarország alaptörvénye (2011. április 25.)

- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény, A gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 185/1999. (XII.13.) Kormányrendelet a pedagógus- továbbképzésről, a pedagógus – szakvizsgáról, amely a továbbképzésekben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendelet módosítja
- 1357/2011. (X.28) kormányhatározat az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabályok felülvizsgálatáról
- Alapító okirat

5. Bevezető

E program a Nézsza- Alsópetény- Legénd Óvoda Intézményfenntartó Társulás által működtetett Nézsza Csodakert Óvoda és Bölcsőde, nézsai óvoda intézményének helyi pedagógiai programja. Óvodánk a jogszabályoknak megfelelően készítette el saját pedagógiai programját, amely felöleli a teljes óvodáskor nevelő-fejlesztő munkáját, és nagy hangsúlyt fektet a helyi értékek fejlesztésére. Melegszívű, gyermekszerető felnőttekkel igyekszik igazi otthont adni a kisgyermek neveléséhez, megteremtve a felhőtlen, boldog gyermekkor lehetőségét számukra. A programmódosító előkészületi munkában kerestünk nevelési felfogásuknak legmegfelelőbb, gyermekeink fejlesztését leginkább szolgáló, haladó felfogású óvodapedagógiai irányzatot. Kutató munkánk során tisztán láttuk, hogy olyan gyermekeket nevelünk, akik különböző családi környezetből, különböző képességekkel jönnek hozzánk, eltérő érdeklődésűek, egyéni fejlődési ütemben haladnak. Célunk az ingerszegény környezetből jövő gyermekek egyenlő hozzáféréseinek biztosítása, felzárkóztatása, a kiemelkedő képességű gyermekek gondozása és olyan egyének fejlesztése, akik felnőtt korban megfelelnek a mai demokratikus társadalom kihívásainak.

Nevelőmunkánk gyakorlása folyamán eljutottunk arra a megerősödöttségre, hogy csak akkor

leszünk eredményesek, ha tovább gyakoroljuk nyitottságunkat a családok felé.

Munkánk során igyekszünk elősegíteni a konstruktív életvezetésre nevelést, ezért a hagyományos ismeretszerzés mellett merítünk a projekt módszerből.

5.1. Bevezető helyzetelemzés

Településünk Nógrád megye dél-nyugati részén található, a Cserhát-hegység talán legszebb részén, gyönyörű egymást váltó, szántós, erdős, tavas-lápos dombvidéken. Jelentősebb népességű település nincs a környéken, a legközelebbi városoktól 15-25 km-es távolságban vagyunk, míg a főváros kb. 50-60 kilométerre található.

A népesség szempontjából településünkre elmondható, hogy az utóbbi években jellemző volt a betelepülés. E jelenség nélkül településünk öregedése sokkal erőteljesebb lenne, így azt mondhatjuk, hogy a településünk létszáma stagnáló, illetve lassan fogyó.

A környék foglalkoztatásában jelentős szereppel bír Budapest, Vác és Rétság települések. A bejáró munkavállalók leggyakrabban az elektronikai termék előállításban és az építőiparban dolgoznak. A lakosság egy része helyben dolgozik, zömmel a mezőgazdaságban, kereskedelemben, vagy vállalkozóként.

Falunk infrastruktúrája folyamatosan fejlődik, komfortosodik. Az alapközművek mellett megoldott a telefon és szélessávú internet ellátottság. A természeti környezet adta lehetőségeket kihasználandó, településünk vezetői kiemelt figyelmet szentelnek az idegenforgalom élénkítésére.

A lakosság összetételét tekintve településünkre jellemző, hogy szlovák és magyar lakosok azonos arányban élnek. A helyi nevelési program e tényezők figyelembevételével többletfeladatként tartalmazza a nemzetiségi nevelési feladatokat is.

5.2. Intézmény bemutatása

2012. december 31.-ig a helyi általános iskolához tartozott intézményünk, a két szomszéd település óvodaival együtt. 2013. január 1.-től az iskolák állami kézbe kerülését követően a három óvoda társulása megmaradt, annál is inkább, mivel az önkormányzatok is társulásba léptek egymással.

Az intézmény 50 férőhelyes, két csoporttal működik, s a gyereklétszám tekintetében javuló tendencia mutatkozik az utóbbi években, így férőhely kihasználtságunk maximális.

Óvodánk egy természetvédelmi terület közelségében helyezkedik el, ezen kívül az óvoda udvara is tágas, szépen parkosított, melyben számos mozgásfejlesztő játék biztosítja a gyerekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését.

Az épület majdnem teljes körű felújítása nemrégiben fejeződött be, fokozatosan, pályázatok segítségével valósult meg a teljes tetőcsere, nyílászárók cseréje, fűtőkorszerűsítés, az épület teljes körű szigetelése, elektromos hálózat cseréje és a vizesblokk felújítása.

Kis falunk szlovák nemzetiségi múlttal büszkélkedhet, így az óvodai nevelésben is helyet kap a szlovák nemzetiségi nevelés, s a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzattal is szoros a kapcsolatunk.

Falunkra az utóbbi években az is jellemző, hogy városból költöznek hozzánk kisgyermekes családok az élhetőbb környezet miatt.

Szülői kérésre az óvoda nyitvatartási időtartama megnövekedett.

Az óvoda épületében működik a konyha, amely az iskolai és a szociálisan rászorulóknak étkeztetését is biztosítja.

5.3. Az óvoda tárgyi feltételeinek bemutatása

5.3.1. Az óvoda épülete

Fekvését tekintve ideális, ugyan a főút mellett fekszik, de a főút forgalma nem számottevő. Az épület belső adottságai nagyrészt megfelelőek.

Az óvoda 2 csoportszobája alkalmas a jelenlegi gyermeklétszám befogadására.

Helyiségeink száma adott, ezért csak azok „többfunkciós” tételével tudunk megfelelni az előírásoknak.

5.3.2. Az óvoda udvara

A bölcsőde kialakításával az udvarunk sokkal kisebb lett, ezért a szomszéd telken kialakításra került egy játszóudvar. A két udvar együtt alkalmas különféle mozgásformák gyakorlására: sík terület, domb, betonos és homokos rész szolgálják a változatos, szabad játék lehetőségét. A homokozó árnyékolása megoldott.

Minden óvodapedagógus, ill. dajka és egyéb dolgozó feladata az udvar tisztaságára való odafigyelés, erre szükség esetén a szülőknek, iskolás testvéreknek, hozzátartozóknak is felhívjuk a figyelmét. Kiemelt feladat a gyermekbalesetek kialakulásának megelőzése. Ennek érdekében minden óvodai dolgozó odafigyel, és jelzi a vezető felé a balesetveszélyes

helyzeteket, aki gondoskodik annak elhárításáról. Udvari játékainkat folyamatosan karbantartjuk.

5.3.3. Tárgyi eszközeink

Játékeszközeink és felszereléseink folyamatos bővítésére törekszünk. Ehhez a költségvetési kereten túl, jótékonyági rendezvényeket szervezünk, az óvoda javára a Szülői Szervezet segítségével és próbálunk pályázat útján többletforrásokhoz jutni.

Munkánkban egyre nagyobb hangsúlyt kap a saját készítésű, - egy adott területre, problémára irányuló - fejlesztő eszköz, játék és dekoráció készítése.

Berendezési tárgyainkkal kapcsolatban törekszünk a régi, sokéves bútorok folyamatos cseréjére.

5.4. Humán erőforrás bemutatása

A két csoportban 4 fő pedagógiai képesítéssel rendelkező, felsőfokú végzettségű óvodapedagógus dolgozik.

Pedagógiai munkát segítő pedagógus végzettséggel rendelkező pedagógiai asszisztens: 1 fő.

Pedagógiai munkát segítő szakképzett dajka: 2 fő.

Két óvodapedagógus rendelkezik szlovák nemzetiségi óvodapedagógus szakképzettséggel. Óvodánkban elsődleges szakmai igény a működéshez szükséges optimális feltételek biztosítása. Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt: szolgáltatásainkat a szakmaiság, és a gyerekek mindenekfelett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

Az óvodapedagógusok munkarendje nagyrészt havi váltásban alakul, mindkét óvónő egyenrangúan felelős vezetője, irányítója a csoportnak, így a délelőtti és délutáni időszak ugyanolyan értékes része a gyermekek nevelése szempontjából.

6. Óvodai nevelésünk alapelvei, célja, feladatai

6.1. Óvodai nevelésünk alapelvei

Az óvodáinkban folyó nevelő-személyiségfejlesztő munkánk alapelveit a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire építve, a gyermekeket megillető jogok biztosítása

érdekében az Óvodai nevelés országos alapprogramja figyelembevételével az alábbiakban határozzuk meg:

- az óvadás gyermek fejlődő személyiség, így különleges védelem és gondoskodás illeti meg
- óvodáinkban a gyermekeket tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi
- az óvodai nevelés folyamatában a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszünk a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, valamint az egyenlő hozzáférés biztosításával
- a gyermekeket egyedi, fejlődő személyiségnek tekintjük, akiknek alakulásműködését genetikai adottságaik, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és a tervezett környezeti hatások együttesen határozzák meg, éppen ezért testi-lelki szükségleteik életkoronként és egyénként is változóak lehetnek
- az óvodai nevelés időtartama alatt gondoskodunk a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, amelyek sajátos nevelési igény esetén részlegesen vagy akár teljes körűen is módosulhatnak
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyhez az óvodák kiegészítő szerepeként az óvodai nevelés funkcióinak teljesítése, az egyenrangú nevelőtársi viszony, gazdag együttműködési formák felkutatása és megvalósítása társul. E szerephez nélkülözhetetlen valamennyi óvodai dolgozó kölcsönös tiszteletadason, bizalmon és segítségnyújtáson alapuló attitűdje
- az óvoda nevelő intézmény, amely a gyermek teljes személyiségének kibontakoztatására törekszik fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzetek megteremtésével, amely alaphelyzetek az adott intézményre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében és által léteznek
- A közös élményekre épülő közös tevékenységek hangsúlyos elemei a nevelőmunkánknak, melyeknek centrumában az együttműködési és érintkezési képességek alakítása áll
- a játékot a tevékenységek sorában elsődleges, kiemelt, semmi mással nem helyettesíthető alaptevékenységnek tekintjük, amely az óvadás gyermek elemi pszichikus szükséglete, éppen ezért biztosítjuk, hogy naponta, visszatérő módon, lehetőleg zavartalanul kielégíthesse azt
- Az óvodai nevelésünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is az általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk, melyek megvalósíthatósága érdekében szem előtt tartjuk, hogy a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kapjon, amennyi a további önálló cselekvéséhez szükséges, s elvárásaink igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez
- nevelési gyakorlatunk során biztosítjuk óvodáinkban a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek saját kultúrájukhoz, hagyományaikhoz kapcsolódó szokások megőrzését, ápolását

- óvodai nevelésünkben tilos a gyermekek mindennemű közvetlen vagy közvetett megkülönböztetése (kizárás, korlátozás, jogellenes elkülönítés, kedvezés, akadályozás, zaklatás)
- különös odafigyeléssel fordulunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felé, hiszen a pedagógiai támogatás jelentős segítséget jelent számukra a szorító hátrányok kompenzálásában.

6.2. Az óvodai nevelésünk célja

A (2,5) 3-7 (8) éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával megalapozzuk:

- a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztést, mely eredményeképpen a gyermek eléri a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettséget
- a különbözőségek elfogadásán és tiszteletén alapuló nevelés megvalósítását
- a gyermek képességeinek (testi, szociális, kommunikációs, értelmi) kibontakozását (felzárkózás, tehetséggondozás)
- a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával esélyegyenlőségük biztosítását, valamint a beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarral küzdő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre való odafigyelést, továbbá a tehetséges gyermekek segítségét
- a gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának a természet szeretetének, óvásának megalapozását
- a helyi szlovák nemzetiség hagyományainak őrzése és a szlovák nyelvi nevelés biztosítása mellett az interkulturális nevelés biztosítását.

6.3. Óvodakép

Környezetünk igényeihez és lehetőségeihez igazodva a gyermekek differenciált személyiség fejlesztését a családi nevelés kiegészítéseként vállaljuk fel. Céljaink megvalósítása érdekében olyan gyermekközpontú, befogadó óvodákat szeretnénk működtetni:

- ahol derűs, meghitt, barátságos és bizalmon alapuló légkört teremtenek a gyermekek, pedagógusok, szülők számára
- ahol biztosítottak az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételei
- ahol a tiszta, rendezett, esztétikus környezet hozzájárul a gyermekek jó közérzetéhez
- ahol a gyermekeket körülvevő felnőttek magatartásában kifejezésre jut az elfogadás, a tisztelet, a megerősítés, a támogató attitűd, a bizalom a gyermekek fejlődésében
- ahol minden dolgozó tisztában van a gyermekek testi-lelki szükségleteivel, és ahol a pedagógiai klíma megengedi, tolerálja, és differenciáltan segíti a szükségletek életkori és egyéni eltéréseit
- ahol a gyermeki tevékenységek és a szabad játék árnyaltan gazdag rendszere biztosítja minden gyermek számára önmaga megismerését, önértékelése pozitív alakulását, önmaga kiteljesedését, esélyt teremtve ezzel készségei, képességei felfedeztetésére, azok kibontakoztatására

- ahol a pedagógiai intézkedések az egyes gyermek személyiségéhez igazodnak
- ahol a nevelés folyamata segítséget ad a gyermek és szülő számára az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődésében
- ahol a pedagógiai tevékenységrendszer és a tárgyi környezet segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását, anyanyelv szeretetét, helyes életvitel kialakítását, hagyományok, múlt tiszteletét, szülőföldhöz és családhoz való kötődést.
- ahol a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek számára biztosított a nyelvi nevelés, valamint a multikulturális nevelésen alapuló integrációs pedagógia
- ahol az óvoda dolgozói nyitottak a családok, a fenntartó, a szakmai és civil szervezetek irányába
- ahol a sokszínű családi hátterek ismeretében – elfogadva a családi nevelés prioritását – folyamatosan keresi és alkalmazza az együttműködés stratégiáját a gyermekek fejlődése érdekében.
- ahol az egyenlő hozzáférés biztosított, az esélyegyenlőség és a hátrányt csökkentő pedagógiai elv meghatározó a mindennapok pedagógiájában
- ahol az inkluzív-, az integrált gyermekek nevelését támogató szemlélet megjelenik az intézmény nevelői attitűdjében.

6.4. Gyermekkép

Óvodai nevelésünkben érvényesül az a pedagógiai szemlélet, amely kimondja, hogy a gyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lényegszerre. Éppen ezért nevelő-személyiségfejlesztő munkánk eredményeképpen olyan gyermekeket szeretnénk az óvodai élet végére nevelni, akik:

- jókedvűek, optimisták
- tudnak örülni önmaguk és társaik sikerének
- igényükké vált az együttműködés a játékban és más egyéb tevékenységekben
- tudnak kompromisszumot kötni, de meg tudják őrizni egyéniségüket is
- képesek egyszerűbb szervezési feladatok megoldására
- keresik a kapcsolatot társaikkal, a felnőttekkel
- bizalommal fordulnak a felnőttek felé
- szívesen kommunikálnak
- képesek konfliktusaik megoldására
- érzékenyek mások problémáik iránt
- a hagyományok, szokások tisztelete természetes számukra
- ismerik a helyi szlovák nemzetiség népi kultúrájának hagyományait, kötődnek településükhöz
- ismeretek befogadására képesek, nyitottak, érdeklődők
- környezetüket óvják, védik
- önmagával és környezetével kapcsolatos elemi higiéniai szokásokkal rendelkeznek
- elemi erkölcsi ítélőképessége kialakult a helyes és helytelen viselkedésről, tevékenységről
- szívesen és ügyesen mozognak, vidám, eleven gyerekek
- felkészülten, örömmel várják az iskolát.

7. Az óvodai nevelés feladatai

7.1. Egészséges életmód alakítása az óvoda egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatai.

Az egészséges életmód alakítása a gyermek testi, lelki és szociális jólétének biztosítását foglalja magába, szükségletei tiszteletben tartásával, érdekei érvényesülése mellett, a biológiai és társadalmi sokféleség figyelembe vételével.

Célunk:

- minden szempontból egészséges környezet biztosítása, mint pl.: stressz-mentes, biztonságos, tiszta... stb.
- az egészséges életvitel igényének megalapozása
- a gyerekek testi és lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, szervezet edzése, ellenálló képességének növelése
- az egészséges életmód szokásainak kialakítása a testápolás, tisztálkodás, fogmosás, étkezés, öltözködés, pihenés terén, mindannak elérése, hogy ezek belső igényükké váljanak
- az egészséges táplálkozási szokások kialakítása érdekében odafigyelünk a különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.
- betegségmegelőzés és az egészség megőrzés szokásainak kialakítása szemléletalkítás, a szülőknél is
- környezettudatos magatartás kialakításával a környezet természet védelmére nevelés a szülők szemléletformálását is megcélozva
- egészséges, edzett gyermekek nevelése megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- lelki egészséget fejlesztő módszerek és művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas készségek fejlesztése
- egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.

Az egészséges életmód kialakításának területei:

Az egészséges életmód alakításának első alapköve a gyerek felvétele után, az első találkozás családi környezetben, ahol anamnézist készítünk és tájékozódunk, a gyermek szociokulturális háttéréről. Ez elindítja az ismerkedés folyamatát, melybe a hangsúlyt a testi szükségletek feltárására helyezzük, hiszen ezek kielégítése határozza meg a gyermek jó közérzetét, ami minden más tevékenység végzéshez szükséges. Igyekszünk feltérképezni az otthoni szokásokat, megértő, elfogadó magatartással az óvodai szokás és – szabályrendszerrel a családok szokás és – szabályrendszerével összhangba hozni. Az egészséges életmód alakításátugyanis nagyban befolyásolja az, hogy a gyermekek e téren már tapasztalatokkal érkeznek az óvodába, s ezek közül valamire építhetünk, valamit formálnunk kell.

Gondozás:

A gyermekek gondozásával a testi szükségletek kielégítését végezzük.

A testápolási szokások kialakítása terén alkalmazkodunk a gyermek belső igényeihez, és otthonról hozott szokásaihoz. (ha az elfogadható)

Megalapozzuk a fogápolási szokásokat, WC használathoz kapcsolódó szokásokat, a haj és a körömápoláshoz kapcsolódó teendőket, a zsebkendőhasználat helyes „technikáját”.

A fogmosás helyes technikájának elsajátítását minden korcsoportos gyermeknél igyekszünk elérni, annak fontosságát hangsúlyozzuk. A szűrővizsgálatot évente két alkalommal megszervezzük. annak eredményéről az érintett szülőt tájékoztatjuk.

A gondozás terén a fokozatosság betartásával törekszünk arra, hogy a gyerekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket, ezért az önkiszolgáló feladatok végzésére sok gyakorlási lehetőséget biztosítunk a napi életritmus megtervezésénél. Szeretnénk a szülőket megnyerni ehhez, hogy ne úgy segítsék gyermeküket e szokások kialakítása terén, hogy megcsinálják helyettük, hanem hagyjanak teret és időt a gyerekek próbálkozásainak.

Mindehhez elengedhetetlennek tartjuk a bensőséges gyermek-óvónő, gyermek-dajka kapcsolat kialakítását, és a türelmes, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtését.

Testi fejlődés biztosítása:

A gyermekek testi nevelésével kapcsolatban elengedhetetlen a fejlődéshez szükséges optimális környezet biztosítása. Egészséges és biztonságos, stressz-mentes életvitel kialakítására törekszünk.

Rendelkezésünkre áll egy szép nagy udvar, ahol a különböző talajfelületek más-más célt szolgálnak, és a játékok az udvar árnyékos és napos részein megosztva kerülnek elhelyezésre. A gyermekek jó közérzetéhez az is hozzájárul, hogy az udvaron együtt játszhatnak óvodás testvéreikkel, más csoportba járó barátaikkal, és érzik az óvónő személyes törődését a szabad játék közben is.

A csoportszobák hőmérsékletére, megfelelő szellőztetésére gondot fordítunk. Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosítja a lehetőséget a kényelmes vetkőzéshez, ill. öltözéshez. Minden gyermek számára külön fogas, megfelelő nagyságú tároló hely áll rendelkezésre. Mosdóinkban a szerelvények magassága és méretei megfelelnek a gyermekek méreteinek. Mindnyájuknak van külön törölközője, fogkefeje és fogmosó pohara. A kézmosáshoz folyékony szappant biztosítunk.

Egészségfejlesztő mozgás:

A mindennapi szabad mozgás mind a teremben, mind a szabad levegőn nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek, de fontos helyet tölt be óvodánkban a szervezett mozgásos tevékenység is. Alapvető feladat, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak a gyerekek.

Az udvaron biztosítjuk a mozgásigény egyéni kielégítését, a szervezett séták, kirándulások során közösségi élmények átélésére adunk lehetőséget. Mintát kapnak a természetjárás által alakítható természetvédő magatartásra, és egészséges életvitel kialakulására. Alkalmanként közös mozgásos programot szervezünk a szülőkkel: mint a gyermeknapi közös kirándulás stb. Ezzel pozitívan igyekszünk befolyásolni a családi nevelést, és a szabadidő értékes eltöltését. Az egészségtudatos szemlélet fontos része a rendszeres mozgás. Saját példánkkal ösztönzünk arra, hogy a gyermekek gyalog, vagy kerékpárral érkezzenek az óvodába. A spontán mozgások lehetőségeit kirándulások, séták alkalmával kihasználjuk.

A mozgás témájának bővebb kifejtése a pedagógiai program mozgás fejezetében található.

Levegőzés:

Arra törekszünk, hogy a gyerekek minél több tevékenységet a szabad levegőn töltsenek. Időjárástól függően: játék, étkezés, mozgás is történhet a szabadban. Óvodánkban a napi levegőn tartózkodás minimum egy óra napi szinten, évszaktól függetlenül. Kivétel: eső, viharos szél, sűrű köd és -10 °C fok alatti hőmérséklet. Jó idő esetén délelőtt és délután is az udvaron tartózkodunk, nyáron a gyermekek fogadása is történhet itt.

Pihenés, alvás:

A gyermekek pihenésére biztosítjuk a tiszta levegőt és nyugodt légkört. Mesével, énekkel altatunk. Aki igényli a testi közelséget, annak biztosítjuk. A gyermekek elalvási szokásait tiszteletben tartjuk: kendő, apróbb tárgyak, stb. A gyermekek méretéhez igazított fektetőt használunk. Az óvónői felügyelet a teljes pihenő idő alatt biztosított.

Egészséges táplálkozás:

A gyerek egészséges étrendjének kialakítása érdekében az óvoda épületében működő konyha élelmezésvezetőjével rendszeresen konzultálunk. Az étlapot jól látható helyre kifüggesztjük, hogy a szülők tájékozódhassanak az ételek minőségéről és az otthoni étrendet hozzá igazíthassák. A szülők igényének figyelembevételével és támogatásával hetente több alkalommal zöldség-, gyümölcsnapot tartunk. Lehetőséget biztosítunk az egészségügyi, vallási vagy egyéb okból eltérő étkezést igénylő gyermekek étkezési szokásainak tiszteletben tartásának (ételallergia, vegetáriánus).

A magas telítettszír-tartalmú ételek (pl. gyorséttermi húspogácsák) gyakori fogyasztása csökkentheti a gyermekek immunrendszerének hatékonyságát, egyebek közt asztmát, bőrkiütést, ekcémát is okozhatnak, ezért ezek kerülésére a szülők figyelmét is felhívjuk.

Az egészséges táplálkozási szokások kialakítása érdekében odafigyelünk a különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának

csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére. Törekvésünket a szülők megnyerésével is erősíteni kívánjuk, ezért arra ösztönözzük őket, hogy az óvodába behozott ételek és italok lehetőség szerint, feleljenek meg a fenti kritériumoknak. Pl: a gyermekek születésnapjára szörp helyett rostos, magas gyümölcstartalmú inni valót hozzanak be.

A környezettudatos magatartás kialakításával összefüggésben megismertetjük a gyerekekkel a konyhai hulladékok szelektálásának módját. Igyekszünk az óvodáskor végére az önálló étkezés helyes szokásait (eszközök használata, kulturált étkezés, csendes beszélgetés, szalvétahasználat...) megalapozni.

A folyadékszükséglet kielégítésére friss víz egész nap a gyermekek rendelkezésére áll a csoportszobában elhelyezett kancsókban, vagy víztárolóban.

A gyermekek ízlésében, étvágyában, táplálkozási szokásaiban nagy egyéni különbségek vannak, hangsúlyozzuk, hogy a kisétkü gyermek nem étvágytalan. Ezért nem kényszerítjük az étel elfogyasztását, de figyelünk minden gyermekre. Étvágytalanra és a túlzott étküre egyaránt. Az étkezési szokásokat megismerve tapintatosan ösztönözzük az étel elfogyasztására. Egyszerre csak kis mennyiséget teszünk a gyermek tányérjára, ha azt elfogyasztotta, kaphat újra. A kulturált étkezés lehetőségét biztosítjuk a gyermek számára, ami kulturált viselkedésre készítet, az ízlésesen terített asztal pedig fokozza az étvágyat.

A háromszori étkezés közül az uzsonnánál biztosítjuk a folyamatosságot, a tízórait és az ebédet óvodánkban a gyermekek közösen fogyasztják el, erősítve a kulturált étkezési szokásokat, hangsúlyozva az együttlét fontosságát.

1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátása

A szülő írásbeli kérelmére fogadjuk az óvoda ellátási körzetében élő 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekeket. Ellátásukba a legalább érettségi végzettséggel rendelkező, az OH által előírt képzést elvégzett, erre felkért munkatársak kapcsolódhatnak be. A cukorbeteg gyermekek ellátásával kapcsolatos feladatokat az óvoda Eljárásrend diabéteszes gyermekek ellátására szabályzata tartalmazza /SZMSZ melléklete/.

Egészségvédelem, egészségmegőrzés, edzés:

A gondozás és testi nevelés, és mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátásával biztosítjuk a gyerekek egészségének megóvását, ellenálló képességük növelését.

Elengedhetetlen bizonyos higiéniai szabályok betartása: környezet tisztán tartása rendszeres portalanítás, fertőtlenítés, terem szellőztetése (huzat nélkül) ezt óvodánkban a dajkák végzik. Gondot fordítunk a környezeti ártalmak minimalizálására. A megfelelő világítás, a szelektív hulladékgyűjtés, a csoportszobában növények elhelyezése kívánatos cél. A légszennyeződést fásítással, bokrosítással, kompenzáljuk. Az esztétikus, természetes anyagokat előnyben

részesítjük a környezet kialakításakor.

A gyermekek óvodába kerülésekor regisztráljuk azokat a betegségeket, amelyek az óvodába bekerülést nem akadályozzák, de szükséges tudnunk róla. (allergia, asztma, lázgörcs, cukorbetegség...)

Az óvodában megbetegedő gyermeket elkülönítjük a szülő megérkezéséig (azonnal értesítjük őket), beteg gyermeket az óvoda nem fogadhat.

A gyermek testi épségének védelmében és a baleset megelőzés érdekében a használati tárgyakat, eszközöket folyamatosan ellenőrizzük, a hibaforrásokat megszüntetjük.

Az óvónő állandó jelenléte, kontrollja, a tevékenységek figyelemmel kísérése elengedhetetlen a testi épség óvásához!

A gyermekek edzését a levegő, víz, napfény együttes hatásának kihasználásával kívánjuk biztosítani. Nyáron az erős UV- sugárzás időtartama alatt 11 és 15 óra között a gyermekek nem tartózkodhatnak a napon.

Mindennapi edzési lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára, melyre leginkább a szabad levegőn tartózkodás alkalmas.

Edzési lehetőségeket évszaknak megfelelően szervezünk: kerékpározás, szánkózás, csúszkálás, gyalogtúra.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások, a környezettudatos magatartás megalapozása

Egészséges életmódra nevelés csak egészséges környezetben valósulhat meg.

Óvodánkban minden dolgozót a környezet tudatos szemléletmód jellemez, melyhez társul a természet szeretete, és óvása. Mindezt a gyermekeken keresztül a szülőknél, a családban is szeretnénk formálni. Szem előtt tartjuk, hogy az emberi cselekedet nyomot hagy a természetben, figyeljünk az ökológiai lábnyomra!

Megismertetjük a gyerekekkel a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág ismérveit, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét. Mindezt a helyi hagyományokon bemutatva, a környezet és természetvédelem elsősorban helyi lehetőségein kezdve.

Óvodánk a környezetvédelmi jeles napokhoz igazítva szervez programokat, felhívásokat.

A környezet védelméhez kapcsolódó szokások megalapozása csakis a tevékenységbe ágyazva történhet, ezért a konkrét tennivalókat a szokáskialakítás terén a „külső világ tevékeny megismerése” c. rész tartalmazza.

7.2. Testi és lelki egészségfejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás és egyéb szenvedélybetegséghez vezető szerek fogyasztásának megelőzésében jelentős szerep jut az óvoda minden dolgozójának. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, nagyobb hatást gyakorolnak a gyermekekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért.

Az óvoda feladata a minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat!

A megelőzést szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- szabad beszélgetések (pl. ne fogadjanak el édességet idegenektől)
- mesélés – olyan mesék kiválasztása, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a helyes magatartás szépségeit, amelyekben a helyes viselkedés „pozitív” élményei jelennek meg.
- művészeti élmények átélése önmagában is boldogít, így ezek beépítése munkánkba egyre nagyobb prioritást kap: drámajáték, bábjáték, szabad mesélés, zene, rajzolás, festés – alkotás, melybe a szülőket is bekapcsoljuk egy-egy alkalommal (pl. közös tánc).
- a „netgenerációs” hátrányok, veszélyek feltérképezése adott gyermekeknél és ezek jelzése a szülők felé

Bántalmazás, erőszak megelőzése, feladataink:

- az egészséges lelki fejlődést és társas kapcsolatokat támogató szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó pszicho-szociális légkör megteremtése,
- követhető, pozitív minta állítása a konfliktusok lehetséges megoldására,
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi-lelki nevelési feladatok ellátása szakemberek együttműködésével,
- szülők felvilágosítása: a kisgyermek az erőszakos cselekmények látványával kapcsolatban is különösen „érzékeny” – ezek szintén okozhatnak egészségkárosodást, ezért hangsúlyozott az ilyen jellegű élmények kivédésére való törekvés.

Az egészséges életmód alakításából adódó óvodapedagógus feladatok:

- szokás és szabályrendszer közös alakítása a gyermekekkel az egyéni ütem figyelembevételével
- önállóságra való törekvésének támogatása – amihez a szülők együttműködésének megnyerése fontos
- nyugodt, kiegyensúlyozott biztonságot adó légkör megteremtése
- a gyermekek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán (pl.: folyadékigény)
- olyan életritmus kialakítása fontos a gyerekeknél, ami lehetőséget ad az életkoruknak megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzésére, minden gyermek igénye szerint bármely tevékenységhez férhessen hozzá

- a napirend rugalmas kezelése (szokások begyakorlására elegendő időt hagyva)
- szülők meggyőzése az egészségtelen (szénsavas, sok zsírt, cukrot tartalmazó...) ételek, italok kiiktatásáról
- odafigyelés az asztalterítés esztétikumára, a gyermekek megtanítása az etiketre
- étkezési szokások életkor adekvát alakítása
- a gyermekek levegőztetése az óvodában elfogadott szabályok szerint
- a WC használat intimitásának biztosítása (függönnyel)
- fizikai segítségnyújtás a 2,5 -3 éveseknek a toalettpapír és zsebkendő használatban, ösztönzés a papírhasználatra
- a WC-ülőke felhajtására szoktatás a fiúknál
- WC-lehúzás igényének kialakítása, ebben segítség nyújtása
- helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatás
- csapok elzárásával takarékosagra nevelés
- fogmosás technikájának megismertetése, gyakoroltatása, a fogápolási eszközök rendben tartására nevelés
- fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség esetén segítség nyújtása
- vegyszerek, tisztítószeres lehetőség szerinti mellőzése
- öltözéskor- vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtás, helyes sorrend megtanítása
- időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatás (időjárás-öltözködés összefüggésének megmutatása)
- önállóság kialakítása: a mindenkori hőmérsékletnek megfelelő ruhát vegyenek fel
- szülők meggyőzése az egészséges öltözet fontosságáról (réteges, természetes anyagból készült, kényelmes cipő tartsa a bokát)
- ruháik rendben tartására szoktatás. (összehajtva helyezték a szekrénybe)
- a szokáskialakítás folyamatos értékelése, ellenőrzése minden területen
- pihenéshez a feltételek biztosítása: nyugodt légkör, mese, ének, testközeli jelenlét, simogatás
- az alvást nem igénylők számára csendes tevékenység biztosítása
- környezeti ártalmak kivédésére való törekvés
- beteg gyermek elkülönítése (hányás, hasmenés, láz)
- törekvés speciális gondozó, szakember bevonására abban az esetben, ha a gyermek prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelésre szorul, és azzal együttműködve a gyermek fejlődésének segítése
- az egészséges életmód alakítása során a szlovák nyelvi nevelés lehetőségeinek kiaknázása, a szókincs bővítése.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szükségleteit képes kielégíteni, önállóan kielégíteni
- a testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, használják a zsebkendőt és a WC-t
- tisztálkodási eszközeikre vigyáznak, helyükre teszik azokat
- önállóan öltöznek, vetkőznek, ha kell, segítséget kérnek, cipőjüket befűzik, bekötésével próbálkoznak

- kulturáltan étkeznek, étkezés közben halkán beszélgetnek
- vigyáznak a környezet rendjére, tisztaságára, saját maguk ápoltságára
- odafigyelnek a takarékosági lehetőségekre
- ismerik a szelektív hulladékgyűjtés okát, és hogyanját
- szívesen mozognak a szabadban minden évszakban
- életkoruknak megfelelően edzettek, ellenállóak
- a balesetvédelmi magatartásformákat betartják, figyelmeztetik egymást erre.

7.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi az erkölcsi nevelés során szem előtt tartjuk, hogy az óvodáskorú gyermek személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért viselkedésében az érzelmi vezéreltség a meghatározó. Az óvodába kerülő gyermek számára a család elvben mindent biztosítani tud, amit az óvoda tudatos nevelésével kiegészít. Egy alapvető dolog, amit a családban nem tud megtapasztalni, az óvodai életközösség, amellyel az óvodában találkozik először. Óvodánk épít a családi nevelésre, törekszünk a családdal való szoros együttműködésre. Óvodába lépés előtt lehetőséget biztosítunk az óvodával való ismerkedésre, előzetes családlátogatás alkalmával mi is ismerkedünk a gyermek otthoni környezetével. Ez alapján rajzolódik ki előttünk a családok összetétele, szociális helyzete, nevelési hozzáállása, a gyermeknek a családban elfoglalt helye. Mindez segíti az óvodai életbe való beilleszkedést a családi nevelés kiegészítését.

Óvoda kezdéskor figyelembe vesszük, az egyéni érzelmi sajátosságokat s a szülőkkel megbeszélve biztosítjuk a fokozatos beilleszkedést. Mindent megteszünk azért, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket.

A befogadásra a következő gyakorlatot tartjuk célravezetőnek: a szülő a gyerekekkel együtt érkezik az óvodába, együtt fedezik fel a csoportszoba játékait. Segíthet a WC, a mosdó használatában és együtt tevékenykednek a gyerekekkel a csoportban is. Az óvodapedagógusnak így alkalma nyílik megfigyelni a család szokásait, miközben a gyermek megtapasztalhatja a derűs érzelmi biztonságot nyújtó légkört, a gyermekcentrikus, szeretetteljes bánásmódot a felnőttek részéről. Az anyás beszoktatás során a gyermek igényének megfelelően folyamatosan csökkenhet a közösen együtt töltött idő, a gyermek maradhat egyedül is, ha nem igényli már annyira a felnőtt közelségét, sőt nyitottak vagyunk arra is, hogy a gyermek fokozatosság betartása nélkül kezdje meg az óvodát, ha a szülő helyzete nem engedi ezt meg (pl: hirtelen munkába kell állnia).

Az anyával történő beszoktatásra maximum két hetet tartunk ideálisnak, amelyre a tízórai és az ebéd közötti időintervallumban kerülhet sor.

Az óvodakezdést a szülővel előzetesen megbeszéljük.

Arra törekszünk, hogy érzelmi biztonság, kiszámítható, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör övezzé a gyereket. Fontosnak tartjuk az óvodapedagógus-gyerek, gyerek-dajka kapcsolatban a

pozitív érzelmi töltést, pozitív attitűd megnyilvánulását és az együttműködését, az örömteli közös együttlétek megélését. Az érzelmi nevelés során a gyermek társas szükségleteinek kielégítésére is gondot fordítunk.

Csoportjaink részben vegyes életkorúak, családi légkörben működnek, a nagyobbak természetes módon segítik kisebb társaikat. A csoportok nyitottak egymás számára, a gyerekek meglátogathatják barátjukat, testvérüket.

Csoportközi tevékenységet, intézményi szinten szervezett, hagyományos közös programok (ovikarácsony, szüret...), az óvodához tartozás, az összetartozás érzését adják. A csoportok saját hagyományaikkal is mélyítik a gyerekek összetartozását (pl. születésnap, kirándulások). Az óvoda közös rendezvényei a felnőtt-gyermek kapcsolat elmélyítését is biztosítják.

Az idősek iránti tiszteletére nevelést elengedhetetlennek tartjuk, az idősek napján minden alkalommal, kis műsorral igyekszünk örömet szerezni számukra.

A társas kapcsolatok alakulásához, segítéséhez gazdag, tevékenykedtető életet szervezünk, melyben lehetőség nyílik az együttműködésre, alkalmazkodásra, önuralmuk fejlesztésére, tolerancia gyakorlására.

Konfliktusok feloldásában kellő odafigyeléssel veszünk részt: kivárással, objektív véleményezéssel a gyermek felelősségérzetét erősítjük.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a felnőtt-gyermek beszélgetésére: ezek alkalmával a mások és saját érzéseik megfogalmazásával kialakulhat a másik megbecsülésének elfogadásának, értékelésének érzése. Kerüljük a hibáztatást, megbántást, kioktatást. Nevelőmunkánkat áthatja a jókedv, humor, hisz ez a kiváló nevelési eszköz a gyermekhez is közel áll.

Valljuk, hogy a jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt! A korlátokat úgy szabjuk meg, hogy a gyermek az elvárásainknak meg tudjon felelni. Tiltás helyett választási lehetőséget adunk, hogy döntéseket hozhasson, a változásra képessé váljon.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre különös gondot fordítunk, segítjük beilleszkedésüket és együttműködünk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

7.3.1. Óvodai élet szervezése

Olyan óvodai életet szervezünk:

- ahol a közös tevékenységre épülő közös élmények segítik a gyermekek erkölcsi normáinak és akaratának fejlődését
- ahol a gyermek megérti és elfogadja, hogy az emberek különböznek egymástól
- ahol a gyermekek nyitottságára építve elősegítjük, hogy tudjon „rácsodálkozni” a természetben és az emberi környezetben lévő szépre, jóra és tisztelje, védje annak keresztény kulturális értékeit.
- Fontosnak tartjuk, hogy falujuk, szülőföldjüket megismerjék és kötődjenek hozzá, tágabb értelemben a nemzeti identitástudat, a hazaszeretet megalapozására törekszünk. A

nemzetiségi neveléssel pedig a helyi szlovák gyökereket erősítjük óvodásainkban.

7.3.2. Céljaink

- erkölcsi és akarati tulajdonságok kialakítása, ezek erősítése az óvoda alkalmazottainak példamutatásával
- a társas együttélés és beilleszkedés szabályainak és a pozitív viselkedési normák kialakításának megalapozása
- alkalmazkodóképesség alakítása, egymás közti bizalom kiépítése
- szociális érzékenység fejlesztése: különbözőségek elfogadása, tiszteletére nevelés
- a szülőföldre fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, az önazonosság megőrzése, nemzetiségi hagyományok ápolása, hazaszeretet megalapozása
- szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet tisztelésére megbecsülésére nevelés
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, esélyteremtés a migráns gyermekek számára
- nyitott, a közösségben otthonosan mozgó gyermekek nevelése
- szociális érettség megalapozottsága az iskolába lépéshez.

7.3.3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosításából adódó óvodapedagógusi feladatok

- nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot árasztó, családi légkör megteremtése, a gyermeket körülvevő állandó értékrend biztosítása,
- a csoportszoba környezettudatos szemléletű, otthonos, biztonságos berendezése: meleg sarkok kialakítása, gyermekmunkák tiszteletben tartása
- elfogadó, odafigyelő, empatikus magatartással a gyermekek megnyílásának biztosítása
- kommunikációs lehetőség megteremtése a gyermekek számára szervezett közös tevékenységekkel, közös élményekkel
- páros és kiscsoportos tevékenységek szervezése annak érdekében, hogy a gyermekek megtanulják a társakhoz való helyes viszonyulást, a kooperatív megoldásra törekvő együttműködést
- a közös tevékenységek során annak észrevétele, hogy mindannyian különbözőek vagyunk, egymástól eltérő értékekkel rendelkezhetünk, és ezeket tiszteletben kell tartani
- a konfliktushelyzetek kerülése, mindkét fél számára elfogadható megoldására ösztönzés
- a kritika mások számára elfogadható közlésére nevelés
- pozitív visszajelzések gyakori alkalmazásával az önbizalom növelő hatás biztosítása
- erkölcsi normák, ítéletek (pl.: mesék közvetítése által) megfogalmazása, életkor adekvát szokás és normarendszer kialakítása
- társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének mélyítése, a „mitudat” alakítása
- a gyermekek önálló véleményalkotásának és döntéshozatalának fejlesztő támogatása
- tehetséges gyermekek gondozása
- lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek segítése
- migráns gyermekek beilleszkedésének segítése
- együttműködés a családdal, óvodába kerülés előtt családlátogatás

- igény szerint, egyeztetett időpontban fogadó óra tartása
- szülői értekezlet tartása évente min. 2-szer
- anamnézis felvétele, bizalmas légkörben a szülővel
- az élet és az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés
- keresztény kulturális értékek közvetítése a gyerekek felé
- településünk természeti környezetének szeretete, ennek közvetítése a gyerekek felé
- még népviseletet viselő idős emberek tisztelete, ennek hangsúlyozása
- a szlovák nemzetiséghez való kötődés megalapozása a gyerekeknél
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, kommunikáció együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

7.3.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- képes társaihoz alkalmazkodni, velük együttműködni, konfliktushelyzetben képes kompromisszumot kötni, megoldást keresni
- érzelmein, indulatain korának megfelelően tud uralkodni, késleltetni tudja szükségleteinek kielégítését (önfegyelem)
- megalapozódik a feladattudat, feladattartás, az életkor adekvát felelősségérzet, képes egyszerű döntések meghozatalára, a szociálisan elfogadható önérvényesítésre
- szívesen kommunikál, kulturáltan elmondja véleményét
- együtt érez társaival, képes baráti kapcsolatokra
- viselkedése a csoport szokás - és szabályrendszeréhez igazodik
- érkezéskor, távozáskor köszön, ismeri az üdvözlés szabályait
- szereti és védi a természetet, környezetét
- a közösségben megtalálja a helyét, ébrednek benne a közösségi öntudat, örül a közösen elért sikernek, szívesen dolgozik a közösségért
- türelemre, kitartásra, kivárássra képes tevékenységet végig viszi
- az alapvető udvariassági formákat betartja
- a felnőttekkel és társaival való kapcsolatát a kölcsönös bizalom, tisztelet, elfogadás jellemzi, ragaszkodik óvodájához
- erkölcsi értékrendszere (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség...) megalapozódik
- az óvodáskor végére képes az iskolai élet elfogadására.

7.4. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Óvodánk a gyermekek érdeklődésére, természetes kíváncsiságára, tudásvágyára építve biztosítja változatos tevékenységeken keresztül, az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermekek értelmi fejlesztését, mely elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi nevelés nem választható el az anyanyelvi fejlesztéstől, mindkettő valamennyi tevékenységi formában jelen van, egész óvodai nevelőmunkánkat áthatja.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek már meglévő tapasztalatait feltérképezzük, és további élmények biztosításával ismereteiket bővítsük, lehetőséget adjunk különböző

tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlására.

Mivel a beszéd és a gondolkodás eszköze a kommunikáció, ezért szükséges, hogy a gyermekeket személyes példánkkal, és jól megválasztott módszerekkel, helyzetteremtéssel ösztönözzük az egymás közötti kommunikációra és metakommunikációra is.

Ez csak a családi neveléssel szorosan együttműködve valósulhat meg, a beszédfejlesztés egyformán érdeke a családnak és az óvodának, hiszen tudjuk, hogy csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermek képes a tanulásra a kultúra elsajátítására.

Tapasztaljuk, hogy a családon belül a beszélgetést, mesélést háttérbe szorították a tömegkommunikáció eszközei (TV, DVD, s tapasztaljuk ennek ártó hatását is) ezért az óvodából ezt igyekszünk teljesen kiszorítani.

7.4.1. Óvodánkban a gyakorlás lehetőségei

Óvodánkban a gyakorlás lehetőségeit több formában is biztosítjuk:

- spontán kommunikációs helyzetekben,
- tervezett, óvodapedagógus által irányított kommunikációs helyzetekben.

A beszélgető-kör: a gyermekek egyre erősödő odafigyelés, odafordulás iránti igényét hivatott kielégíteni. A nap folyamán bármikor kialakítható, kezdeményezhető.

Lehet:

- a tevékenység kísérője
- célirányosan kezdeményezett módszer a beszélgetés eszközével (a „kibeszélés” ösztönzésével a nehezen nevelhető gyermek megismerését segítjük)
- különböző helyzetekre megoldást kereső technika
- a gyermeki gondolkodás, kreativitás kifejezője
- a gyermek érdeklődésének, vágyainak, szükségleteinek, tapasztalatainak kifejező eszköze.

Az anyanyelvi neveléshez, kommunikációhoz szorosan kapcsolódik az illem, az udvariassági formák elsajátítása: bemutatkozás, megszólítás, köszönés, a légy szíves, legyen szíves, kérem szépen, köszönöm szépen, szeretném kifejezések használata.

A nem verbális kommunikációs eszközök jelentősége a gyermekeknél óriási: megerősíthetik, de hiteltelenné is tehetik a kommunikációt. Nevelésünkben különös figyelmet fordítunk a térközzsabályozásra, ezt tapintatosan a gyermekek egyéni szükségleteit megismerve alkalmazzuk. A tettelegességet, durvaságot teljes mértékben elutasítjuk.

7.4.2. Célunk

- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás) és

kreativitás fejlesztése

- az anyanyelvi nevelés során a magyar anyanyelv életkor adekvát elsajátítása
- beszédkedv felkeltése és fenntartása, a biztonságos önkifejezés megalapozása
- beszédhallás és szövegértés fejlesztése
- a verbális és nonverbális kommunikációs eszköztár kialakításával a kapcsolatteremtés képességének fejlesztése
- beszédhibák kiküszöbölése
- a szlovák nyelvi neveléssel a gyerekek nyelvi tapasztalatainak gazdagítása
- a természetjárással, felfedeztetéssel örömforrás biztosítása
- az iskolai alkalmasság elősegítése, az iskolai kommunikációs kudarcok megelőzése.

7.4.3. Az anyanyelv gondozásából, az értelmi fejlesztésből és nevelésből adódó óvodapedagógusfeladatok

- beszélgetésre alkalmas elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése
- változatos tevékenységek szervezése, sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása a környező természeti és társadalmi világról, amelyek élményül szolgálnak
- olyan légkör biztosítása, amely felfedezésre ösztönöz
- annak kihasználása, hogy a gyermek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton tanul
- az anyanyelvi nevelés tudatos beépítése a különböző tevékenységi formákba. (pl.: vizuális tevékenység során megbeszéljük: mi tetszett?)
- nyelvileg helyes, mintaadó kommunikációval az utánzások tanulás biztosítása
- a gyermekek éréséhez és egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodó anyanyelvi játékok beépítése a mindennapi tevékenységbe
- helyes artikulációra szoktatás
- a szlovák nyelv eltérő artikulációjának érzékeltetése (nyitott „a” hang ejtése)
- beszédszervek „ügyesítése” játékokkal
- a gyermeki kérdések megválaszolása, kíváncsiságuk kielégítése
- szókincsbővítés
- különös odafigyelés a meta jelzéseikre; metakommunikációjukra ugyanis ez bővebb, mint verbális kifejezésmódjuk. Ha megérik, hogy értjük őket, megerősödik a bizalmuk felénk.
- a metakommunikációs eszköztár fejlesztése a játékban
- beszélő környezettel, gyermekekhez igazított kérdéskultúrával a beszédkedv megalapozása (javítás mellőzése!)
- szemkontaktus felvételére nevelés,
- közös alkotó tevékenységek szervezése, melyek fejlesztik a gyermek értelmi képességeit
- annak a lehetőségnek megteremtése, hogy a gyermek alkotómunkán keresztül szerezzen olyan élményeket, amelyek felkeltik és fenntartják a tanulás örömét
- sikerélmények biztosítása, melyek hatására az emlékezeti bevésés erősebb köszönhetően az érzelmi többletnek
- figyelem összpontosításra motiválás
- mesével, verssel, bábozással, drámajátékok beépítésével a nyelvi kompetenciák fejlesztése és a szocializáció segítése
- a nyelvileg hátrányos helyzetű illetve nyelvileg kiemelkedő gyermekek differenciált

fejlesztése

- a beszédfejlődés ismerete, annak egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése, és beépítése a gyakorlatba
- szakmai kapcsolattartás a logopédussal, fejlesztőpedagógussal
- migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén.
- IKT kompetenciák támogatása – „A gyermeknek a fejlődéshez való joga alaptézis. Az internet és a digitális eszközhasználat az esélyteremtés egyik eszköze.” /Bakonyi Anna - Karczewicz Ágnes: „Az óvodapedagógusok NAGYKÖNYVE - Az ismerettől a megvalósításig” Neteducatio Kft, Budapest, 2016./

7.4.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Kognitív képességei korának megfelelően fejlettek akiknek:

- egyre pontosabb az érzékelése - észlelése
- figyelemösszpontosításra, megosztásra, átvitelre képesek
- korához megfelelő tartós, szándékos figyelemmel rendelkeznek
- gondolkodásra képes, jellemzője a problémamegoldásra törekvés és kreativitás
- megjelenik a fogalmi gondolkodása a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett
- megjelenik az önkéntelen mellett a szándékos bevésés is
- emlékezete megfelelő, képesek szándékos felidézésre, megnő a megőrzés időtartama
- felismeri és megfogalmazza az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket
- képes felismerni és megnevezni a térbeli viszonyokat
- keresztcsatornák működése megfelelő
- helyesen, tisztán, érthetően beszél
- bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel
- kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol
- meghallgatja, kivárja más mondanivalóját
- élményeit, gondolatait, érzéseit meg tudja fogalmazni, mások számára érthető formában elmondani
- egyszerűbb történeteket, mesét képes önállóan elmondani
- szókincse korának megfelelő
- kialakul beszédfigyelme
- ért egyszerű szlovák kifejezéseket, szívesen használja a szlovák kifejezéseket
- jól használja a metakommunikációs eszközöket
- tud szemkontaktust teremteni és tartani
- a migráns gyermek is megérti az egyszerű kifejezéseket és képes megértetni magát.

8. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Óvodánkban a nevelés az intézményvezető által jóváhagyott helyi óvodai pedagógiai program alapján folyik, a gyerekek neveléséhez szükséges; a teljes óvodai életet magába foglaló

tevékenységek keretében, az óvodapedagógusok feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

8.1. Személyi feltételek:

A Nemzeti Köznevelési törvényben meghatározott felsőfokú végzettség mellett óvodapedagógusaink törekszenek a folyamatos önképzésre, továbbképzésre, mely egyrészt a gyerekek fejlesztéséhez kapcsolódik, másrészt az óvoda helyi programjában meghatározott célokhoz, feladatokhoz, az óvoda profiljának kialakításához illeszkedik.

Valljuk, hogy az óvodapedagógus az egyéniségével nevel, az óvoda maga az óvó néni, a gyermekek nevelésének ő a „kulcsszereplője”. Minden tevékenységet óvodapedagógus irányít, ezért elengedhetetlennek tartjuk, hogy az óvodánkban dolgozó **óvodapedagógust** az alábbi személyiségjegyek jellemezzék. (Pedagógusképünk)

- szaktudás
- gyermekszerető és családcentrikusság
- segítő, támogató, elfogadó attitűd
- mindenki felé nyitott, barátságos, mosolygós személyiség
- környezettudatos szemlélet jellemzi, amelyet képes átadni is!
- rendelkezik a vidám, felszabadult játéklétkör létrehozásához szükséges készséggel
- elkötelezett a rászoruló gyermek iránt, a gyermekvédelem szívügye
- anyanyelvi kultúrája mintaértékű
- figyelembe veszi a gyermekek egyéni szükségleteit, tiszteletben tartja az egyéni és életkori sajátosságokat, tiszteli, megérti és elfogadja a szülők különbözőségeit
- jó empátiás készség jellemzi,
- természetbarát,
- nyitott az újdonságok iránt, innovatív
- csapatjátékos
- különbözőségek elfogadása és tisztelete jellemzi
- pozitív attitűddel rendelkezik
- megjelenése, viselkedése mintául szolgál a gyermekek számára
- maga is elkötelezett a helyi hagyományok és kultúra iránt (alkalmanként viseli a helyi népviseletet is)
- az óvoda szakmai kapcsolat kialakítására és fenntartására törekszik más település óvodáival, óvodapedagógusaival, amennyiben lehetőség nyílik rá, külföldi magyar óvodával.
- elkötelezett a szlovák nyelv átörökítésével kapcsolatban
- segíti a migráns gyermekek beilleszkedését, befogadását
- alapvetően befogadó szemlélet jellemzi
- és természetesen rendelkezik azokkal az ismeretekkel, melyek tudatos alkalmazásával, kreatívan a gyermekek fejlesztését segíti elő.

A pedagógiai munkát közvetlen segítő dajkával szembeni elvárás:

- már a gyermek befogadásakor a jó kapcsolat kialakítására törekszik!

- a gyermekekkel való pozitív hozzáállásával a nevelőmunka segítője
- pozitív attitűd jellemzi, barátságos, mosolygós
- segít a nyugodt, derűs légkör megteremtésében
- viselkedése, kommunikációja mintaértékű
- megjelenése igényes
- ismeri a gyerekek életkori és egyéni sajátosságait, ezeket tiszteletben tartja, tiszteli, megérti és elfogadja a szülők különbözőségeit,
- tapintattal „kezeli” a gyermeket intim helyzetben
- alapvetően segítőkész, támogató, elfogadó attitűd jellemzi
- figyelembe veszi a gyermekek egyéni szükségleteit, az önállósodási törekvéseiket támogatja
- munkára nevelés aktív segítője
- környezettudatos szemléletű
- a környezet tisztaságával kapcsolatban igényes
- mindenben támogatja az óvónő törekvéseit
- ismeri az óvoda pedagógiai programját

Ezen kívül elengedhetetlen az óvodapedagógus és dajka részéről, az összehangolt munka! Fontos, hogy óvoda szinten az alapvető szokás és szabályrendszerben ugyanúgy végezzék az alkalmazottak feladataikat! Az egy csoportban dolgozó óvónő és dajka ugyanazon a nevelési elvek mentén, együttműködve dolgozzanak az óvónő irányításával.

Az óvoda alkalmazottjaitól, vagy az óvoda területén alkalmanként dolgozóktól is elvárjuk, hogy viselkedésük, kommunikációjuk mintaértékű legyen a gyerekek előtt!

Az intézményben dolgozók a gyerekek érdekeinek védelmében mindannyian együttműködnek!

Az együttműködés alapja: kölcsönös bizalom, közös célok, problémák közös kezelése és nyitottság a kollégák iránt.

Az óvoda szervezési és irányítási modelljét az intézmény SZMSZ-e tartalmazza.

8.2. Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek biztosításával kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok:

- gyermekek életkorához igazodó berendezés kialakítása
- a balesetek megelőzése miatt a biztonságos eszközhasználatra, berendezésre való törekvés
- barkácsolás eszközeinek használata csak felnőtt felügyelete mellett lehetséges
- polcok falhoz rögzítése szükség esetén
- a bútortat folyamatos karban tartására való odafigyelés (letört ajtógombok azonnali cseréje, sérült faszék azonnali javítása..)
- elegendő tér biztosítása a különböző játékfajtáknak
- az eszközök gyermekmagasságba helyezése: biztonságosan elérhesse egyedül is
- megfelelő mennyiségű eszköz biztosítása
- a csoportszobák, gyermeköltözők, közlekedők falainak esztétikus, természetes

- anyagokkal, zöld növényekkel vagy gyermekmunkákkal való dekorálása
- szülők egyéni gondozására lehetőség biztosítása a nevelői, vezetői irodában, közös megbeszélésekre a csoportszobában
- közös gyermekmosdó használatának szabályozása: egyszerre egy csoport használja biztonságosan azokat
- a tornaeszközök körültekintő használata: mozgásos feladatsor kialakításánál a biztonságos elhelyezésre való odafigyelés
- az óvoda udvarán a gyermekek állandó felügyeletének biztosítása, sérült játékok azonnali selejtezése, ha javítható, javíttatása
- a fokozottan veszélyes játékoknál (pl. csúszda) állandó felnőtt felügyelet biztosítása
- a mozgásfejlesztő udvari játékok biztonságos használatának ismertetése a gyermekekkel
- a balesetveszély észrevétele, jelzése a vezető felé, vagy ha lehetséges azonnali megszüntetése.
- IKT eszközök biztosítása.

A helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételek listáját programunk 2. sz. melléklete tartalmazza.

8.3. Csoportszervezés alapelvei

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az intézményvezető dönt, az óvodapedagógusok és a szülők véleményének, valamint a Köznevelési törvényben meghatározott létszámhatároknak a figyelembe vételével – beleértve a számított létszámra vonatkozó előírást is. Életkorilag részben vegyes csoportokat alakítunk ki. A csoportok elosztásánál a 4-5 éves gyermekek születési idejük, fejlettségük és egyéb szempontok alapján kerülnek a kis-középső illetve a nagy-középső csoportba.

Egyéb szempont lehet: szülői igény (alapos szakmai mérlegelés után), a gyerekek társas szükségletei, testvérkapcsolat.

Befolyásoló tényező továbbá, hogy a csoportonkénti létszám közel azonos legyen, és az, hogy mennyi hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek nevelését végzik a csoportban.

Ennek alapján:

- kis-középső csoportba kerülnek: (2,5) 3-4-5 éves gyerekek
- nagy középső csoportba kerülnek: 5-6-7 éves gyerekek

8.4. Napirend, hetirend

8.4.1. Napirend összeállításának elvei

Az óvoda nyitva tartási ideje szülői igények alapján szerveződik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében különösen figyelve a szülők

munkába állását segítő nyitva tartás biztosítása.

A gyermekek napirendjének összeállításában vezérelv a szabad játék idejének minél hosszabb időn keresztül és lehetőleg összefüggő idejű biztosítása, valamint a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembe vétele. Ennek érdekében:

- a napirend összeállítása során ügyelünk arra, hogy óvodai életünk mindennapjaiban biztosítsuk a gazdag, változatos tevékenységet, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő váltakozását
- rugalmasság és stabilitás megteremtése, melynek értelmében a stabil pontokat azazonos időben megjelenő, visszatérő tevékenységek jelentik (étkezések, alvás, mindennapos testnevelés, mese), a rugalmasságot a gyermekek érdeklődésére, tevékenységére alapozott helyzetek időtartamának kezelése, az előre be nem tervezett tevékenységek beilleszthetősége adja.
- ügyelünk arra, hogy a legtöbb időt a játék, a játékos tevékenykedtetés kapja
- a napirend alkalmazkodjon az évszakokhoz, az egészséges életmódra nevelés érdekében használjuk ki a gyermekek természetes mozgásigényét, és a természet hatásait, ügyelve a szabad levegőn való tartózkodás időtartamának fontosságára
- az óvodai napirend konkrét meghatározásában ajánlatos stabil pontokat tervezni, míg az egyéb tevékenységekre nagyobb intervallumokat tervezni
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében különös figyelemmel szükséges fordulni afelé, hogy napirendjük a biztonságérzetet erősítse, a megfelelő odafigyelés a bizalmat fokozza.

A csoportok konkrét napirendjét a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki és rögzítik azt az óvodai csoportnaplókban.

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, elegendő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezdhessék. Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelem szükséges.

8.4.2. A napirend kialakításával kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok

- várákosmentes, gördülékeny tevékenységek biztosítása a rendszeresség és ismétlődések biztosításával
- az érzelmi biztonság megteremtése
- rugalmas változtatásaival az elmélyült tevékenységek lehetőségének megteremtése
- a lehető leghosszabb idő biztosítása a szabad játékra
- az udvarra történő kimenetel meghatározása a csoport életkori sajátosságainak figyelembevételével, és az óvoda levegőztetési szabályainak szem előtt tartásával
- az udvarra történő kimenetel folyamatosságának biztosítása
- a gondozásra elegendő idő biztosítása, hiszen a gondozás során az óvodapedagógus a dajkával együttműködve nevel, építi kapcsolatait a gyerekekkel, segíti önállóságuk fejlődését.

A szeptember 1-jétől május 31.-éig terjedő időszak napirendjét a fentiek szerint, a gyermek biológiai (életkor, alvás-, mozgásigény, ebéd rendszeres időpontja), társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki az óvónő.

Idő	Tevékenység
7.00-10.20	Párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenységek, tízórai. Kötetlen kezdeményezett tevékenységek, kötelező tevékenységek. Kötelező testnevelés heti 1 alkalommal. Mindennapos testnevelés
10.20 – 12.10	Öltözködés. Udvari játék. Levegőzés. Séta. Kötetlen kezdeményezett tevékenységek, kötött tevékenység. Egészségfejlesztő testmozgás
12.10-13.00	Mosdóhasználat. Ebéd. Fogmosás.
13.00 -14.45	Előkészület a pihenéshez. Pihenés. Egyéni szükségletekhez igazodó ébredés.
14.45-17.00	Párhuzamos tevékenységek: mosdóhasználat, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, kötetlen kezdeményezett tevékenységek – kínálatok.

Mivel a nevelés nem zárul le május 31-én, ezért a nyári időszakra, június 1-jétől augusztus 31-ig, tartalmaz, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett napirend szolgál. Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával az óvodapedagógus a nyári élet megtervezésénél adjon lehetőséget a gyermeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadon élvezze, közben legyen lehetősége változatos tevékenységekre, közvetve kompetenciáinak fejlesztésére.

Csoportösszevonás nyáron: az iskolai tanítás befejeztével az óvoda nyári napirendje szerint 1 csoporttal működik.

Idő	Tevékenység
7.00-12.00	Párhuzamos tevékenységek, játék a szabadban. Tízórai. Napozás, egyéb szabadon választott tevékenység. Kötetlen kezdeményezett tevékenységek- kínálatok. Kirándulások, séták. Hőségriadó esetén 11.00-15.00-ig csoportszobában való tartózkodás.
12.00-13.00	Előkészületek az ebédhez. Ebéd
13.00 -14.45	Előkészülés a pihenéshez, Pihenés, Egyéni szükségletekhez igazodó ébredés
14.45-17.00	Mosdóhasználat. Uzsonna. Párhuzamos tevékenységek: játék a szabadban, szabadon választott tevékenység. Kötetlen kezdeményezett tevékenységek- kínálatok.

8.4.3. A hetirend összeállításának elvei

Az óvodák heti rendjének összeállítása az adott óvodapedagógusok feladata. A hetirend összeállításának elvei:

- a hét során legyen biztosítva, hogy az adott nap során egy-egy tevékenység nagyobb hangsúlyt kapjon, s e szerint történjen a célirányos képességfejlesztés
- naponta legyen lehetőségük a mesére, versre, vizuális tevékenységre, énekre
- a heti ciklus tervezése nem kötelező jellegű akkor, ha ettől eltérő időtartamra (két hét, vagy más) tervezünk tevékenységet, pl. projekttervezés, melynek meghatározott a tevékenység jellege, tartalma, komplexitása
- heti egy alkalommal kötelező testnevelés foglalkozást szervezni
- minden gyermek számára szükséges biztosítani, hogy a megkezdett tevékenységét kedvük szerint folytathassák a hét során

Az óvodák heti rendjét az óvodai csoportnaplók tartalmazzák. A tevékenységek szervezése során az óvónők biztosítják a gyerekek számára a tevékenységekhez való egyenlő hozzáférést. A hetirendbe életkortól függően naponta biztosítjuk a rendszeres mozgásfejlesztést. Ennek kerete és időtartama változó, szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában is. A 3-4 évesek számára novembertől fokozatosan vezetjük be a kötelező részvételt, figyelembe véve a gyermekek eltérő fejlettségét. A nagy – középső csoportban az énekes játékokat heti egy alkalommal kötött jelleggel szervezzük.

8.5. A tervezés feladatai óvodánkban

Az óvoda funkciójának céljaink feladataink megvalósítása érdekében a gyermeki tevékenységek tervezésén kívül a gyermekek szokás és szabályrendszerének alakítását nevelési tervekben rögzítjük. Óvodai nevelésünk cél és feladatrendszerére ismeretében ugyanis nélkülözhetetlennek tartjuk a fejlesztés átgondolását, tervezését, időszakonkénti értékelését, a továbblépés feladatainak meghatározását.

A tervezések írásos dokumentumban valósulnak meg, melyek egységesen kialakított formátumúak.

- Az óvoda **munkaterve** 1 év időtartamra szól, a nevelőtestület aktív közreműködésével készül, elfogadása után lép életbe, véleményezi: SZK és az óvoda fenntartója.
- A gyermekcsoportok nevelési, fejlesztési szokás-szabályrögzítő tervei, melyek meghatározott időszakot ölelnek fel, s a ciklus végén a megvalósulás értékelésre kerül. **A nevelési tervek időintervallumát negyedévre, illetve a legújabb portfólióbarát csoportnapló szerint fél évre határozzuk meg**, teljesítésük értékelése pedig negyed évente, minden lezárt ciklus végén írásban történik a csoportnaplóban.
- A tevékenységformák tervezése a csoportnaplóban történik. A témák megnevezése mellett felvázolhatjuk a megvalósítás lehetséges időpontjait. A tematikus terv összeállításának fő szempontjai: a gyermekek ismerete, érdeklődési köre, élettani sajátosságok, sajátos igények figyelembe vétele, csoport jellemzők. További szempontok: évszakok változásainak megfigyelése, ünnepek, hagyományok megjelenése, egészségvédelemmel, környezetvédelemmel kapcsolatos programok beépítése. Az évre elkészített tématerv a pedagógus terve, mely alapján készítjük el hetekre, hónapokra lebontva az aktuális tematikus tervet.
- Csoportnapló vezetése

További adminisztráció:

- tanügy igazgatási dokumentumok naprakész pontos vezetése
- az önértékeléssel kapcsolatos feladatok elvégzése
- féléves értékelés elkészítése
- év végi értékelés elkészítése
- szülői értekezletek jegyzőkönyvei, jelenléti ívek
- egyéb jegyzőkönyvek, feljegyzések, beszámolók

A nevelőmunka ellenőrzése belső ellenőrzési terv alapján történik

8.6. A gyermekek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, mérés

Óvodai nevelésünk fontos eleme a gyermekek személyiségének minél pontosabb ismerete, fejlődésének figyelemmel kísérése és céljaink eléréséhez viszonyított helyzete megállapítása. Közös álláspontunk alapján a gyermekek fejlődését nagyobb intervallumokban értelmezzük. A személyiségfejlődés folyamatában ebben az életkorban megengedhető az esetleges részleges elmaradás, az eltérő fejlődési ütem, az óvodáskor végére kívánjuk eljuttatni a gyermekeket olyan szintre, amely kívánatos további élete számára.

Ennek érdekében:

- A gyermekek megismerését sokrétű információs rendszeren keresztül valósítjuk meg.
- A gyermek és körülményeinek megismerésére már a beiratkozást követő családlátogatás lehetőséget ad. /Anamnézis felvétele/
- A gyermekek fejlettségi szintjét a Sprint kiadó által kiadott „Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése” című dokumentumban – évente legalább 3 alkalommal – rögzítjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig.
- Évente legalább két alkalommal tájékoztatjuk a szülőket gyermekük fejlődéséről.
- Az 5. életévüket betöltött gyermekeknél évente 1 alkalommal DIFER mérést végzünk. Ez a mérőeszköz, valamint a mérések nyomán készített értékelések alapozzák meg az óvodai szakvéleményünket.
- Az egyéni fejlesztések a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél kiemelten fontos feladat. Az egyéni fejlesztések méréseken alapuló fejlesztési tervek, melyek 1 havi tervezéssel indulnak és lebontva heti munkára terveződnek.
- Ezeket az információkat a gyermekekről külön dossziéban tároljuk, és csak a szülő számára biztosítunk betekintést.
- Fejlesztési tervet készítünk a kiemelten tehetséges számára is: aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.
- Amennyiben a gyermek valamely szakszolgálat által készített szakvéleménnyel rendelkezik, úgy ez a dokumentum is bekerül a gyermek portfóliójába.
- Folyamatosan bővítjük mérési, értékelési kultúránkat, mérőeszközeinket.
- Pontosán meghatározott az óvodáskor végére elérendő optimális szint, melyet az alapprogram tartalmaz.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetében különösen fontosak az alábbiak a személyiség nyomon követésében melyeket minden gyermeknél alkalmazunk, de a HHH gyermekeknél az egyéni fejlesztés hangsúlyos volta miatt kiemelt feladatként kezelünk:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek óvodai beiratásának támogatása 3 éves korában akkor is, ha nem óvodaköteles.
- Ennek érdekében a szülői házzal szoros együttműködést elősegítő kapcsolatfelvétel.
- Beszoktatási terv, mely segíti a gyermek és a szülő közösséghez, a közösség szabályaihoz szokásrendszeréhez való szoktatást.
- Részletes anamnézis felvétele a szülői házzal együtt.
- Bejöveti mérés elkészítése, a méréshez igazodó fejlesztési terv készítés.
- Fél évente értékelő megbeszélés a szülővel, a megbeszélés alapját az óvodás gyermek fejlődésének nyomon követését rögzítő dokumentum tartalmazza. A szülő aláírásával igazolja, hogy a gyermekéről a tájékoztatást megismerte.
- 5 éves kortól DIFER mérés.

8.7. A helyi óvodai nevelési program megvalósítását segítő alapszolgáltatásaink

Ingyenes:

- az óvodai foglalkozások
- a gyermekek logopédiai ellátása /Szakszolgálat/
- szükség esetén részképesség lemaradásának korrekciója fejlesztő, vagy gyógypedagógussal
- gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete
- nemzetiségi nyelvi nevelés biztosítása
- hitoktatás /hitoktató/

Nem ingyenes szolgáltatás, például esetenként:

- családokkal történő kirándulás
- mesebérletes előadásokon való részvétel
- színházlátogatás, ...stb.

Azoknak a gyermekeknek, akik az adott programon nem vesznek részt, az óvodai napközbeni ellátását biztosítjuk.

A programok szervezésénél az esélyegyenlőség szem előtt tartására törekszünk: minden gyermek vehessen részt rajtuk.

Az óvodapedagógus a szervezési feladatokért felel.

9. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység óvodánkban

Gyermekvédelmi munkánk célja a családok és a gyermekek eltérő szükségleteire tekintettel, a gyermekvédelmi törvény alkalmazásával a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet, a halmozottan hátrányos helyzet felismerése, kezelése, lehetőség szerinti csökkentése, esetleg megszüntetése. Célunk továbbá, hogy a korai prevenció megvalósításával, az óvodai nevelés alapfeladatain keresztül, a családokkal együttműködve a lehető leghatékonyabb feltételeket biztosítsuk valamennyi, de különösen a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek személyiségfejlődése, képességeik, tehetségük kiteljesedése számára.

Óvodánkban minden óvodapedagógus arra törekszik, hogy figyelembe vegye a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, és ezek ismeretében segítse a gyermeket tehetsége kibontakozásában, vagy hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásban.

Gyermekvédelmi munkánk fontos alapelve a nevelési hatások összehangolása a fejlődő személyiség veszélyeztetettségének megelőzése érdekében. A gyermekek nevelése a család joga és kötelessége – ezt tiszteletben tartva erősítjük a szülők felelősségét hangsúlyozva a családi nevelés fontosságát. Tapintattal és körültekintéssel segítjük a szülőket abban, hogy feladataikat minél eredményesebben teljesíthessék.

A titoktartási kötelezettség természetesen minden családokat érintő kérdésben érvényesül. Feltételezzük, hogy minden család közvetít a gyermek számára valamilyen értéket. A szülőt partnernek tekintjük a nevelésben, vele szemben nincsenek előítéleteink.

9.1. Feladataink

- valamennyi, 3. életévét betöltött, óvodaköteles gyermek rendszeres óvodába járásának elérése, ennek érdekében szoros kapcsolatot tartunk a védőnővel, gyermekorvossal
- a szülők tájékoztatása az anyagi és egyéb segítő szolgáltatásokról
- az óvoda jelző szerepének érvényesítése, amennyiben a gyermek érdekében intézkedést tart szükségesnek
- a nevelő hatások összehangolása a családokkal, a családok segítése a nevelőmunkában
- a gyermekek különböző területen mutatkozó képesség és szokásbeli lemaradásainak feltérképezése, fejlesztése, erősségeikre építve
- a gyermekekkel kapcsolatos adatok védelmének biztosítása
- derűs, szeretetteljes légkör biztosítása a csoportokban, ahol a gyermekek érzelmi biztonságban érezhetik magukat
- a gyermekek családi hátterének, a gyermek személyiségének, szükségleteinek pontos ismerete
- személyre szabott, egyéni bánásmód érvényesítése a gyermekek szükségletei alapján
- a családlátogatások, személyes megbeszélések gyakoriságának szükség szerinti növelése
- együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal, ill. a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal
- ha az óvoda a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól
- a gyermek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontokban és hol kereshető fel – ez az információ a központi faliújságon egész évben megtalálható.

Gyermekvédelmi feladataink tervezése, megvalósítása, dokumentálása tehát igen sokrétű. A feladatok körét az adott településen élő családok körülményei bővíthetik, szűkíthetik, ám egyetlen esetben sem csorbulhat a gyermeki jogok érvényesítése.

Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos átfogó munkáját a gyermekvédelmi felelős végzi, a vezető és az óvodapedagógusok közreműködésével.

9.2. A gyermekvédelmi felelős feladata

- állandó kapcsolattartás a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal az észlelő jelzőrendszer tagjaként, szükség szerint segítségük igénybe vétele
- a vezető tájékoztatása
- felterjesztés segélyre
- nyilvántartás vezetése: veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarral küzdő, sajátos nevelési igényű

- gyermekek, valamint a tehetséges gyermekek
- óvodai mulasztások figyelemmel kísérése, annak jelzése szükség esetén
- együttműködés a szülői szervezettel,
- szakember bevonása szükség esetén
- munkaterv készítése év elején, beszámoló készítése év végén
- gyermekvédelmi törvény ismerete
- szülők tájékoztatása az igénybe vehető segélyekről, támogatási lehetőségekről
- akciók szervezése felajánlott gyermekruhák, játékok továbbadása a rászoruló családoknak

9.3. Az óvodavezető feladatai:

- gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása
- gyermekvédelmi felelős megbízása, feladatainak kijelölése, feladatok végzésének pontos nyomon követése
- bizalmon alapuló kapcsolat kiépítése a családokkal
- együttműködés az óvoda orvosával, védőnővel, Gyermekjóléti Szolgálattal
- törvények és rendeletek naprakész ismerete

9.4. Az óvodapedagógusok feladatai:

- a csoportjukban járó gyermekek szociális, szociokulturális családi háttérének megismerése
- hátrányos, halmozottan hátrányos, veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- a hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése
- rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek és a vezetőnek
- tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése
- jelzi, ha a csoportjában beilleszkedési, magatartási, tanulási problémát észlel.

A hatékony együttműködés eredményeként: csökken a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek száma a rászoruló gyermekek időben segítséget kapnak a segítő szervezetekkel eredményes együttműködés alakul ki a szülők bizalommal fordulnak az óvónőkhöz és a vezetőhöz problémáikkal.

10. Sajátos nevelési feladatok

1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése
2. Migráns gyermekek interkulturális nevelése
3. Nemzetiségi nevelés

10.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény az alábbiakban határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek körét:

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek:
 - sajátos nevelési igényű,
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő,
 - kiemelten tehetséges
2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint.
3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek.

10.1.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Az intézmény alapító okirata szerint feladatunk a sajátos nevelési igényű gyerekek integrálása, akik a gyerek közösségbe integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottságszakvéleménye alapján megállapított.

Célunk

- A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyerekek között személyiségük különbözősége.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, hogy javuljon életminőségük, és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba.

Alapelvünk

- A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.
- Valljuk, hogy nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.
- A gyermekek mindenkifelett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.
- Az óvónőknek olyan befogadó csoportlétkört kell kialakítaniuk, melyben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást (megfélemlítés, megalázás, az emberi méltóság megsértése).
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző

gyógypedagógiai – orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

Az integrált nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti
- párhuzamos tevékenységként fejlesztőjátékok kezdeményezése
- az optimális nevelés érdekében az ismereteink bővítése gyógypedagógiai téren
- együttműködés a szaksegítőkkal, útmutatásuk alapján a gyermekek terhelése
- a megismert sérülés, lemaradás, fogyatékoság alapján speciális fejlesztési terv kidolgozása, megvalósítása – szakmai kompetenciánk határain belül!
- tárgyi feltételek biztosítása a lehetőségekhez mérten
- a gyermek olyan mértékű segítése, amely nem akadályozza önállóságának fejlődését- ennek tudatosítása a dajkában is
- kapcsolattartás a szülőkkel
- sérülés-specifikus fejlesztés, differenciálás, a szükségletekhez igazodó segítség nyújtás
- a tehetségígéretes gyermekek felismerése, kiteljesedésének segítése – differenciálás, a megfelelő irányba való támogatásuk
- a tehetség megjelenéséhez megfelelő helyzetek teremtése /kíséret, problémahelyzet, társasjáték készítés.../

Enyhe értelmi fogyatékoság: Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek fejlesztésében meghatározó a spontán tanulás, a társakkal való együttműködés, a kommunikáció, melyek fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztikulációval kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek. A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Beszéd fogyatékoság: Az óvodai nevelés/fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

Autizmus spektrumzavar: Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum

zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos /vagy átlag feletti/ intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása és a speciális módszerekben képzett szakember segítsége szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavara /súlyos tanulási, figyelem- vagy a magatartásszabályozás zavara/: A sajátos nevelési igényű gyermekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedés, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

BTMN gyermek: Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a beilleszkedési, tanulási, részképesség-zavarok, magatartási nehézségek egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés a szülő aktív bevonásával történik.

További feladat: megelőzni a teljesítménykudarokra épülő másodlagos zavarok, in adaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Tehetséges gyermek: Az óvodában a tehetség fejlesztése sajátos körülmények között zajlik. viszonylag kevés az a gyermek, akinek a tehetsége korán megnyilatkozik /kiválóan rajzol, énekel, számol fejben...stb./, de a tehetség-ígéreték felfedezése és fejlesztése fontos feladata az óvodapedagógusnak.

Az óvodai tehetséggondozás a tehetség-ígéreték megtalálásával kezdődik, majd a fejlesztés egyénre szabott módjaival folytatódik.

Az óvodában a tehetséges gyermekek fejlesztése történhet: az óvodai csoportban, illetve kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó” foglalkozásokon.

Óvodai csoportban: a tehetségfejlesztés a mindennapi cselekvéses helyzetekbe kerül beépítésre, a gyermekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben. – az egész személyiség komplex fejlesztésére irányuló folyamat.

„A tehetséges kisgyermekek korai jellemzői:

- meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú- és rövidtávú memória,

- az átlagnál sokkal hosszabb ideig képesek egy dologra figyelni,
- gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs,
- fejlett képzelőerő, amely megnyilvánulhat korai szerepjátékokban,
- korai figuratív rajzolás /15 hónaposan rajzolás közben mondja, hogy mit rajzol éppen/”

/Forrás: http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogus_mestersgV2/83_tehetsgfejleszts_az_vodban.html

10.1.2. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek (életkörülményeikből adódóan) tapasztalataink szerint nagyrészt egyéni fejlesztést igényelnek.

A különböző képességek fejlesztése érdekében az érintett gyermekek esetében az óvodapedagógusok **egyéni fejlesztési terveket** dolgoznak ki és valósítanak meg. A megsegítés formája lehet egyéni vagy mikro csoportos, a fejlesztendő területtől, illetve a probléma jellegétől függően.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében arra törekszünk, hogy a gyermek önmaga szükségletének megfelelően, önmaga ütemében, önmagához képest fejlődjön, szem előtt tartva az iskolára való felkészülést. Ehhez az egyéni fejlesztést biztosító, támogató pedagógiai beállítódást erősítjük.

Ezt a beállítódást az éves Fejlesztési terv segíti.

10.1.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek – az a gyermek, akinek egészségügyi ellátása a járóbetegszállításban vagy az általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben nem tud részt venni (óvodakötelezettségét nem tudja teljesíteni). A 20/2012, (VIII.31.) EMMI rendelet 75.§ (5) bekezdése szerint a tartós gyógykezelés alatt álló gyermeket az Nkt. 8.§ (2) bekezdésben meghatározottak szerint a felmentést engedélyező szerv az óvodai foglalkozásokon való részvétel alól felmentette, az óvoda a szülő részére

- tanácsadást.
- konzultációt biztosít,

továbbá terápiás, vagy más kezelés szükségessége estén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetén a felmentési kérelem április 15. napja után is

benyújtható. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetén a szakorvos rendelhető ki.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek nevelése-oktatása esetében a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott pedagógus munkáltatója az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásbeli kérelmére az Nkt. 65.§ (5b) bekezdése szerinti célfeladatot állapíthat meg a pedagógus részére a nevelési-oktatási tevékenységnek az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény számára történő ellátására, ha a pedagógus a megfelelő szakképzettséggel rendelkezik és vállalja, hogy a célfeladatot az e rendeletben foglaltak szerint, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény szakmai vezetése alatt, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény alkalmazottaira vonatkozó szabályok betartásával végzi. A célfeladat eredményes végrehajtásáért – a pedagógus illetményén felül, írásban a célfeladat teljesítésének igazolásakor – céljuttatás jár.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe.
- Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

10.2. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

A migráns gyermekek azonos feltételekkel vehetik igénybe az óvodai nevelést, mint a magyar gyermekek. Egyéniségüket értékként kezeljük.

Célunk:

- emberi méltóságának, jogainak biztosításával annak elérése, hogy a csoport egyenrangú tagjának érezze magát
- esélyegyenlőség biztosítása.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvónői feladatok:

- felkészülés a fogadásra: szülőkkel és gyermekekkel való kapcsolat felvétel
- eltérő szokásainak, kultúrájának, hagyományainak, vallásának megismerése
- az információk megosztása a dajkával
- egyéni bánásmód érvényesítése
- érzelmi biztonságának megteremtése
- többi gyermekkel a különbözősége életkornak megfelelő bemutatása – pl.: mesével, zenével, táncsal
- a migráns gyermekek segítése a magyar nyelv elsajátításában
- önzonosság biztosítása, a mi hagyományainkban való részvételt nem erőltetjük.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szívesen jár óvodába, megtalálja helyét a közösségben
- megérti a magyar szavak jelentését, képes egyszerű mondatokkal, szavakkal kifejezi magát magyarul, magáénak érzi a környezetet, törekszik óvására.

10.3. Nemzetiségi nevelés

Intézményünk alapító okirata alapján szlovák nemzetiségi nyelven is nevelő kétnyelvű óvoda. A szlovák nemzetiségi nevelés a szlovák nemzetiségi helyi pedagógiai program alapján folyik óvodánkban, amelyet az óvodai nevelés országos alapprogramja és a nemzetiségi óvodai nevelés irányelvei alapján készítettünk el.

A településünk lakossága egyre sokszínűbb, az utóbbi években költözött falunkba néhány roma család él. Kultúrájukat nem igazán őrzik, inkább a helyi népi kultúrával való azonosulás, a beolvadás igénye jellemzi az ideköltözött roma nemzetiségű lakókat.

A roma nemzetiség jelenlétével kapcsolatban célunk:

- segíteni a család valamennyi tagját a többségi társadalom érték és – normarendszeréhez való alkalmazkodásban
- a gyermekeknek – befogadásuk során – szeretet és biztonságérzet adása, éreztetve, hogy elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, ezzel megalapozzuk érzelmi kötődésüket az óvodához, és biztosítjuk társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Feladatunk:

- merítés a nemzetiségi kultúrkincsből
- a gyerekek személyiségének megismerése, az esetleges lemaradások megállapítása, a tehetséges gyermekek felkarolása
- bizalomra épülő kapcsolat kialakítása a szülőkkel.

A szlovák nemzetiségi óvodai nevelés feladatai:

- az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a szlovák nép kultúrájának megismertetése, elsajátíttatása, az élő kulturális hagyományok átörökítésének elősegítése
- az adott nemzetiség életmódjához kapcsolódó hagyományok és szokások ápolása
- a helyi igényeknek megfelelően gondozni és fejleszteni a szlovák nyelvet az óvodai nevelés keretei között, a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek biztosításával, az óvodai élet tevékenységformáiba tervezetten beépítve.

A szlovák nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermekek óvodába lépésétől az iskolába menetelig tart. A szlovák nemzetiségi óvodai nevelésben való részvétel a szülő írásbeli kérelmére történhet, amelyet minden óvodába érkező kisgyermek esetében a beiratkozáskor kérünk jelezni.

A nemzetiségi nevelést ellátó óvodapedagógusnak ismernie kell a nemzetiség tárgyi, szellemi kultúráját, hagyományait, szokásait és természetesen a szlovák nyelvet.

A családokkal, nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel való együttműködés kiegészíti az óvodai nevelőmunkát.

A szlovák nyelven folyó nemzetiségi nevelés átszövi az óvodai élet teljes ívét.

10.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések célja óvodánkban:

- integrált nevelés feltételeinek biztosítása
- intézményen belüli szegregációmentesség
- egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesítése
- inkluzív szemléletű pedagógia megvalósítása
- esélyteremtés, hátránykompenzáció

A célok megvalósításához kapcsolódó intézkedések, óvodapedagógusi feladatok:

- a gyermek óvodába íratása előtt kapcsolatfelvétel a védőnővel,
- családlátogatás: a gyermek körülményeinek megismerése, óvodába lépés előtt anamnézis felvétele,
- egyénre szabott beszoktatás biztosítása,
- komplex állapotfelmérés, bemenet rögzítése
- annak felderítése, ki miben jó? – erősségekre építés,
- megfelelő időtartamú óvodába járás elérése, hiányzások figyelése,
- óvodapedagógusok önképzése, továbbképzése,
- korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása: differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene, drámapedagógiai módszerek felhasználása,
- kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség fejlesztése...)
- személyi higiénés szokások megszilárdulásának elősegítése
- egészségmegőrzéshez kapcsolódó szokások alapozása
- fejlesztési terv készítése egyénre szabottan, értékelése folyamatosan,
- fejlesztő foglalkozások biztosítása szakemberek segítségével,
- szülők rendszeres tájékoztatása a gyermek fejlődéséről és napi tevékenységéről,
- a fejlesztés eszközeinek biztosítása, az egyéb eszközökhöz, felszerelésekhez a hozzáférés biztosítása,
- olyan szolgáltatások, programok szervezése, amelyek az esélyegyenlőséget nem sértik,
- eredményorientáltság: a gyermekek és szüleik pozitív megerősítése, folyamatos motiválása, dicsérése
- a szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás biztosítása (igény esetén).

A feladatok megvalósulásának felelősei: óvodapedagógusok, valamint a teljes alkalmazotti kör.

10.5. Együttműködés a partnerekkel:

A nevelőtestület együttműködési formái:

- munkacsoport szervezése
- rendszeres team munka
- esetmegbeszélés

10.6. Partnerközpontú együttműködés kialakítása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében:

Szülői házzal, családdal:

- személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel,
- egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése,
- szülők bevonása, közösségek kialakítása, például: rendezvények szervezésébe bevonásuk, SZK tagság...

Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal, Család- és Gyermekjóléti központtal

- közös kezdeményezések szervezése, (játékok, ruhák gyűjtése, adományozása, kirándulások szervezése...)
- közös családlátogatások, lehetőségek megismertetése a szülőkkel
- konzultációk, tanácsadás lehetőségének megteremtése.

Egészségügyi ellátással:

- egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése,
- szükség esetén szakorvosi vizsgálat kezdeményezése,
- gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.

Szakmai szolgáltatókkal:

- konzultációk a gyermek fejlődéséről, segítség adása pl.: fejlesztési terv kidolgozásához,
- szolgáltatások biztosítása.

Nemzetiségi Önkormányzatokkal, helyi Alapítvánnyal:

- konzultáció a gyermekek érdekeinek biztosítása érdekében (pl.: óvodai beíratás, hiányzások csökkentés, szülői programok, iskolaválasztás...)
- természetbeni, vagy anyagi támogatás, esélyegyenlőségi támogatás.

Települési iskolával:

- iskola átmenetet segítő programok kidolgozása, hospitálások, esetmegbeszélések, közös programok, látogatások,...)

Fenntartóval:

- kétirányú információáramlás megteremtése.

10.7. Sikerkritériumok:

Rövidtávon:

- zökkenőmentes óvodai beilleszkedés
- a rászoruló gyermekek problémái megfelelően kezelték, érzelmi biztonságban, elfogadó légkörben történő nevelés
- a gyermekek szívesen járnak óvodába
- egyéni szükségleteiknek, képességeiknek megfelelően fejlődnek.

Középtávon:

- az óvoda hatékonyan segíti a szociális hátrányok csökkenését
- a gyermeki, szülői, óvodapedagógusi sikeresség fokozódik
- a kapcsolattartás, párbeszéd folyamatos
- egészséges környezetben megvalósuló nevelés-fejlesztés
- a gyermekek hiányzása csökken
- innovációt felvállaló nevelőtestület.

Hosszútávon:

- szülői bizalom teljes megszilárdulása
- óvoda-iskola átmenet zökkenőmentessége, a gyermekek életkornak megfelelő iskolaéretté válása
- a gyermeki jogok maradéktalan érvényesülése
- az óvoda pedagógiai programban megfogalmazott minden tevékenységben és szolgáltatásban érvényesül az integráció, az inklúzió, az egyenlő hozzáférés elve.

10.8. Speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő foglalkozások meghatározása

Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére

irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.” (Nkt 45§ (2a))

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére iskolakezdésre felkészítő foglalkozásokat biztosítunk, az egyéni fejlesztés céljait és feladatait a gyermekek fejlesztésére vonatkozó általános célrendszer figyelembevételével fogalmazzuk meg. A gyermekek számára érthető, és betartható szokásokat, szabályokat és feladatokat tervezünk, melynek szerves része a lassabban fejlődő, gyermekekre való figyelés és feladatadás. Az együttműködés, segítségnyújtás módját, mértékét a csoporttársak részéről történő elfogadást, személyes példánkkal alakítjuk. határoz Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni. A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja, a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy a nehézségekkel küzdő kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti. A gyermek iránti elvárást nehézség vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek nehézségének, pszichésfejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése is szükséges lehet.

11. Az óvodai élet tevékenységformái

11.1. Játék:

Óvodánkban a gyermekek szabad játékának igyekszünk a legtöbb időt biztosítani, hiszen a gyermekkor legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége a játék. Ezáltal az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze: „a játék fejlődése, a fejlődés egészének tükré”.

A játékba ágyazódva fejlődik: a mozgás, a testséma, az „én” megismerése, a percepció, a gondolkodás, a fogalmi gondolkodás, gazdagodik az érzelmi élet, fejlődik a beszéd, a kommunikáció.

A kognitív funkciók, érzelmi akarati élet mellett a szociális, társas fejlődés is a játékban fejlődik igazán. Olyan személyiségjegyei alakulnak ki, melyek később a társadalomban való beilleszkedést nagymértékben segítik. Valljuk, hogy a játék derűssé és boldoggá teszi a gyerekeket, ezért napirendünkben is a szabad játék biztosítására törekszünk, ez a tanulás legfontosabb kerete, ebben minden tanulási tartalom, ismeret, jártasság készség megjelenik.

A gyermek maga döntheti el mivel, kivel, milyen játékot játszik. Lehetősége van társat

választani, de félrehúzódva egyedüllétre is. Csoportszobáinkban több játékkeret alakítunk ki, vannak állandó és átrendezhető sarkok, ezeket a gyerekek önállóan, vagy felnőtt segítségével átvariálhatják. Minden játéknak megvan a maga helye, pl: ábrázolási eszközöknek, báboknak stb.... így a gyerekek biztonsággal eligazodnak és a saját helyükre visszavihetik őket.

Az udvaron főként nagymozgásos tevékenységre ösztönözzük őket: fogócska, bújócska, futó játékok, egyensúlyozások, ugró és szökdelő játékok, ügyességi és- versenyjátékok, labdajátékok.

Az egészséges mozgás mellett átélhetik, hogy sikerült valamilyen nehézséget leküzdeniük, próbálgathatják saját erejüket, gyűjthetnek tapasztalatokat.

Időjárástól függően is játszhatnak szerepjátékot, énekes játékot, rajzolhatnak, barkácsolhatnak, nézegethetnek könyvet az udvaron.

Délelőtt a játék a csoportszobába lépéstől folyamatosan zajlik, közben részt vehetnek szervezett kezdeményezéseken, fejlesztésen.

Az udvari játék nagyrészt a tízórai utáni időszakba épül be.

Délután az uzsonna után a szülők megérkezéséig tart a játékidő, amelyben az óvodapedagógus szintén tervezhet kezdeményezést, fejlesztést.

11.2. Játékformák:

Gyakorlójáték:

Nagy szerepe van mindhárom korcsoportban, hiszen minden új játéknál, anyagok megismerésénél előbb gyakorol a gyerek. Fejlődik: nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége, gazdagodnak elképzelései, szocializálódik, munkára nevelés, esztétikai nevelés, ok-okozati összefüggések megláttatása, szem-kéz, szem-láb koordináció, én erősítő dominancia szabályok.

Szimbolikus játék:

Fejlődik: kommunikációs készsége, erkölcsi, akarati tulajdonságai, szocializációs készsége, kognitív képességei, személyes, és szociális kompetenciái (pl.: önbizalom, önértékelés, „túlélés” képessége, közösséggel való együttélés, döntési képesség), konfliktus kezelése, tapasztalatok, élmények tudatos felhasználása, ok-okozati összefüggések megláttatása, tartós figyelem.

Építő - konstruáló játék:

Fejlődik: szem-kéz koordinációja, kooperációs készsége, kreativitása, térészlelése, alak és formaállandósága, rész-egész viszonyainak észlelése, vizuális memóriája, önkontrollja, probléma megoldó gondolkodása, képzelete, kézügyessége, türelme, figyelve,

eszközhasználata.

Szabályjáték:

Fejlődnek: kognitív képességei, akarati tulajdonságai, személyes kompetenciái, kooperációs készsége, szem-kéz, szem-láb koordinációja.

Barkácsolás:

Fejlesztési lehetőség: nagymozgás, finommotorika, kreativitás, munkára nevelés, kitartás, anyanyelvi nevelés, feladattudat, figyelem, eszközhasználat, anyagok tulajdonságainak megismerése, elkészített alkotások megbecsülése, szocializáció.

Dráma, báb:

Fejlesztési lehetőség: személyiségfejlesztés, irodalmi alkotások könnyebb megértése, beilleszkedési, magatartási problémával küzdő gyermekek megsegítése, frusztráció, szorongás oldása, mozgások gátlásainak feloldása akaratformálás, fantázia, kreativitás fejlesztése.

A játéktevékenység célja:

A tevékenységen keresztül a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakozása által: érzelmi, értelmi, testi, szociális és mozgásos kompetenciáinak fejlesztése történik.

Legyen örömük a játékban, tudják kibontakoztatni egyéni vágyaikat, megvalósítani ötleteiket, erősödjön közlési vágyuk, gyakorolhassák a helyes viselkedést.

11.3. A gyermek játéktevékenységéhez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok:

a játéktevékenység feltételeinek biztosítása:

- derűs, nyugodt, biztonságot adó légkör megteremtése, fenntartása.
- a játékok, gyermekek számára hozzáférhető elhelyezése
- minden játékfajtahoz a játék eszközök biztosítása (korcsoporttól függetlenül)
- harmóniát sugárzó, inspiráló környezet kialakítása
- elegendő, egybefüggő idő biztosítása az elmélyült játékokra, lehetőség adása a folytatására
- barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek folyamatos biztosítása
- egyéb gyűjtött anyagok (kavicsok, gesztenyék..) időnkénti felhasználása
- mozgásos játékok biztosítása (ugráló labda, trambulín, egyensúlyozó tölcser)
- a játéktér szabadon, igény szerinti átrendezhetőségének biztosítása
- élményszerzési lehetőségek biztosítása

szülők szemléletformálása:

- játékvásárláshoz: pl: gyermeknek való legyen, környezetvédelmi védjeggyel ellátott legyen... stb.
- legyen a gyermek játszótársa, ha igényli, valamint utánozható minta a játékra.

annak biztosítása, hogy a játék valóban pszichikumot fejlesztő, erősítő, élményt adó tevékenység legyen, ezért fontos:

- kreatív ötletek támogatása
- „kijátszás” biztosítása
- lehetőség adása az otthoni élmények feldolgozására
- a gyermek játékválasztásának tiszteletben tartása
- a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése (a megtorpanás észrevétele)
- a gyermekek közötti érzelmi kötődések, korcsoportok támogatása
- felfedező megismerés lehetőségének megteremtése

Az óvodapedagógus helye a gyermek játékában:

- figyelő, tudatos jelenléttel az élményszerű, elmélyült játék kibontakoztatásának biztosítása
- szükséges igény szerinti együttjátszás, támogató, ösztönző magatartás
- a játszani nem tudó gyerekek tapintatos segítése (ötletszegény, bátoratlan)
- modellértékű viselkedés és kommunikáció, beszélő kapcsolat kialakulása: életkor adekvát válaszadás kérdéseikre
- a játék fenntarthatóságának érdekében szabályrendszert alakít ki együtt a gyermekekkel
- a gyermeki játék önállóságát mindig tiszteletben tartjuk, csak akkor avatkozunk bele, ha a gyermekek durvák, egymás testi épségét veszélyeztetik
- játék elrakás: rugalmasan kezeljük, annyira pakoltatunk el, hogy a következő játéktevékenységet ne zavarja, ésszerű „rendetlenség” megengedhető
- a környezettudatos magatartás formálása megfelelő játékeszközök biztosításával, a játéktevékenység során a szlovák nyelv használata.

Sikerkritériumok

- örömmel, önfeledten, elmélyülten játszik
- játékában kitartó, ötleteit végigviszi
- élményeit eljátssza
- biztosítja a társas viselkedés szabályait, alakul frusztrációs toleranciája
- szívesen vállal szerepet, képesek közösen játékot tervezni, szerepet kiválasztani
- képes építmények lemásolására, új építmények létrehozására
- szabályjáték során betartja a szabályokat, erre társait is figyelmezteti
- ismernek négy-öt képességfejlesztő játékot, melynek segítségével kialakul az egészséges versenyszellem
- problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik

- játék közben odafigyel a játékeszközök, a környezet, természet óvására
- használja az általa ismert szlovák kifejezéseket (játékeszközök nevét, udvariassági formákat egymás közt).

11.4. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének.

- Értelmezésünk szerint a tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely a pszichikus képességstruktúrákon keresztül, sok-sok mozgással és játékkal alakítható. Fontosnak tartjuk az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget tartjuk fontosnak, hanem a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését.

Célunk:

- Az alap-kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése
- Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermekek kompetenciáinak alakítása.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

A tanulási tevékenységből adódó óvónői feladatok:

- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása
- Szokások alakítása utánzásokos minta- és modellkövetéses magatartással és viselkedéssel
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevételével a tevékenység felkínálása során
- Személyre szabottan, pozitív érdeklődéssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását

- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése. A tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulása:
 - Intellektuális képességekben (szókincse, emlékezete, gondolkodása, kreativitása)
 - Speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális)
 - Viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)
- A fejlesztést célzó pedagógusi feladatok:
 - A tehetség és megjelenési formájának felismerése
 - A gyermek segítése a továbbfejlődésben
 - Speciális szükségleteinek kielégítése
 - Intellektusuk és kreativitásuk ösztönzése
 - A szülő segítése gyermeke nevelésében
- Részképesség-lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek

Sikerkritériumok

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.
- A részképesség- és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

11.5. Munkatevékenység

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere. A munka nem csak a gyermekekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

Célunk:

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása

- Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.

- Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- Szociális-társas: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

A munka jellegéből adódó óvónői feladatok

- Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör kialakítása
- Megfelelő eszközök (célszerűség, méret, anyag) és azok hozzáférhetőségének biztosítása
- Elegendő munkalehetőség szervezése
- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése
- A differenciálás elvének érvényesítése a feladatadáskor
- Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás: öntözés, leveleinek permetezése, átültetés, szaporítás, csíráztatás, hajtatás
- Állatokról való gondoskodás megismertetése, alakítása: etetés, tisztántartás, gondoskodás a megfelelő életfeltételekről
- A homokozó felásásában, locsolásában és ősszel a levelek összegereblyezésében való segítségnyújtás megszervezése, megfelelő méretű munkaeszközök biztosítása és akerti szerszámok balesetmentes használatának bemutatása (kisméretű ásó, kapa, gereblye, locsolókanna)
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mérten fejlesztő hatású
- A munka jellegű feladatokat elsősorban jutalomból adja (nem büntetésként!)

Sikerkritériumok

Önkiszolgáló tevékenységek:

- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.
- Étkezésnél helyesen használják a kanalat, kést, villát, merőkanalat, szalvétát.
- Öltözködnél önállóak, tudnak gombolni, próbálkoznak a megkötéssel.
- Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.

Alkalomszerű munkák:

- Pontosan megértik, mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- Bonyolultabb feladatot is örömmel végeznek el és annak szervezésében is önállóak.
- Időnként olyan megbízatásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek

Közösségi munkák:

- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.

- Naposi feladataikat önállóan, pontosan végzik.
- Terítésnél ügyelnek az eszközök esztétikus elhelyezésére is.
- Felelősi munkákat szívesen vállalnak (például mosdó, élősarok), és önállóan teljesítik.
- A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában (csoportszoba, udvar, óvoda környezete).
- Vigyáznak játékaikra, és rendben tartják azokat.
- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet a feladattudat és a kitartás jellemzi.

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- A szemetet szelektíven helyezik el az adott gyűjtőben.
- Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében.
- A virágokat nem tépik le, hagyják az eredeti helyükön, eredeti szépségükben.
- Szívesen ápolják a növényeket csoportszobában, udvaron egyaránt.
- Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

11.6. Verselés, mesélés

„A mese az anyanyelv zenéje és észjárása” – ugyanúgy a vers is az anyanyelvi nevelés forrása, mindkettővel örök emberi értékeket közvetítünk a gyermekek felé.

Az élő mesélés, verselés a mindennapjaink része, arra törekszünk, hogy a szülőkkel is megértessük ennek jelentőségét.

A bábozás, dramatizálás során a gyermek újraélheti irodalmi élményeit, kiegészítheti fantáziájával, saját érzéseivel, ezáltal fejlődik személyisége.

A jól kiválasztott mese az, amely megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének, oldja szorongásait, feszültségeit, erőt ad ahhoz, hogy a későbbiekben maga is legyőzze az akadályokat, segíti a kreativitás fejlődését.

Csoportszobáinkban a gyermekek számára elérhető helyen találhatóak a könyvek, bábok, a gyermekek által is készíthető pl: síkbábok elkészítéséhez az eszközök. A vers, mese spontán vagy szervezett formában jelenik meg mindennapjainkban, tartalmában illeszkedve az adott téma-tervhez. Arra törekszünk, hogy a versek, mesék mindig az aktualitásnak feleljenek meg. Pl. ünnep alkalmával az ünnep köszöntéséhez illőt választunk. Témaválasztásunk elsősorban a magyar népmese kincséből történik, helyenként a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi is. Mind a kezdeményezést, mind az elalvás előtti mesét szükségesnek tartjuk, a verselés-mesélés naponta beépül a napirendünkbe. Az óvodapedagógusok a tervezett mesehallgatáson elsősorban fejből mesélnek, de könyvből is megengedett pl: folytatásos mese, vagy otthonról hozott mesekönyv. A mesélést a gyermekek aktuális állapotához igazítjuk. Ha a csoport nagyobb része szeretne mesét hallgatni, a többi gyerektől elvárjuk a csendes tevékenykedést.

Célunk:

- irodalmi érdeklődés felkeltése
- a magyar kultúra klasszikus és kortárs értékeinek átörökítése
- a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése, mintaadó nyelvhasználattal
- gyermek önkifejezésének megalapozása
- interkulturális és multikulturális nevelés
- a szülők szemléletének formálása
- a gyermek érzelmi és erkölcsi fejlődésének biztosítása, pozitív személyiségjegyek megalapozása.

A vers-, mesetevékenységgel kapcsolatos óvónői feladatok:

- választás a migráns válogatás a klasszikus és kortárs irodalomból, ezek élményszerű közvetítése
- életkornak és egyéni érdeklődésének megfelelő tartalmú és hosszúságú mesék, versek bemutatása
- gyermekek hazájának kultúrájából a szlovák és a roma kultúrkincsből
- a mesehallgatás „szertartásának” kialakítása, nyugalom biztosítása
- mintaadó, kifejező, szemkontaktusos mesélés, verselés
- a dramatikus feldolgozásra lehetőség teremtése (bábozással, dramatizálással)
- mindennapos mondókázással, verseléssel a mentálhigiéné fejlődésének biztosítása
- a (2,5) 3-4 éves gyermekek számára fontos testi kontaktus igényének kielégítése, simogatók, lovagoltatók, ringatók, stb. választásával is
- bábesszközök, kiegészítők barkácsolása közösen a gyerekekkel is
- a gyerekek ösztönzése saját vers és mesealkotásra (közös mesefűzés, közösmesekönyv készítés, saját mesével, gyermekek által illusztrálva, születésnap ünneplésekor saját köszöntő kitalálása.)
- képeskönyvek elérhetőségének biztosítása
- a könyvek használatának, megbecsülésének megtanítása
- környezet és természetvédelemmel kapcsolatos mesék, elbeszélések, történetek bemutatása, ilyen témájú újságok, kiadványok közös nézegetése
- szlovák nyelvű leporellók elhelyezése a gyermekek könyvespolcán
- dramatizálás, bábozás szeretete
- bábszínház, gyermekszínház látogatás szervezése
- irodalom ajánlása szülőknek, állandó hangsúlyozása az otthoni mesélés szerepének!

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szereti a mesélést, várja, szívesen hallgatja, befogadja
- képes kitartóan figyelni
- képes az egyszerűbb mesefordulatokat megjegyezni
- a folytatásos mese szálait felidézi, az epizódokat összeköti
- szívesen nézeget képeseket, azokat megbecsüli, vigyáz rájuk
- maga is mesél: akár képek alapján, akár saját meséket, történeteket talál ki
- elkezdett történeteket fantáziája segítségével folytatni tud

- szívesen mond verset, mondókázik, ismételtet rigmusokat
- ismeri a színházi viselkedés alapvető szabályait
- otthon is kéri, hogy meséljenek neki
- szívesen báboznak, dramatizálnak, a szerepeket maguk közt felosztják
- kedveli a szlovák nyelvű verseket, mondókákat, egyszerű meséket.

11.7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Óvodánkban a zenei nevelés áthatja a mindennapokat, a derűs, jókedvű énekelgetésre, közös játékokra épül, élményforrás a gyermekek számára. Valljuk, hogy csak ebben a formában tudjuk megalapozni a zenei anyanyelvet, fejleszteni a zenei ízlés esztétikai fogékonyságát, megvalósítani a zenei képességfejlesztést és alakítani a zenei kreativitást.

Célunk:

- a zene iránti érdeklődés felkeltése
- a befogadásra való képesség, és a zenei kreativitás fejlesztése
- a zenei hallás, ritmusérzék, éneklés készség, harmonikus, szép mozgás fejlesztése
- énekes népi játékok, gyermektáncok, népzene, népi hangszerek, és szokások, továbbá igényes kortárs művek megismertetésével a magyar kultúrához való tartozás érzésének erősítése
- zenei ízlés, esztétikai fogékonyság, mozgáskultúra fejlesztése
- a szlovák nyelvű éneklés megszerettetése.

Zenei nevelésünk anyagát elsősorban az ÉNÓ -ból a „Kisemberek dalai”-ból, a „Zenehallgatás az óvodában” című kötetből, népzenei gyűjteményekből, helyi gyűjtésekből és szlovák gyermekdalokból állítjuk össze.

Megismertetjük a gyermeket a helyi népviselettel, régi szokásokkal, melyek során az emberek gyakran énekeltek, táncoltak (szüret, szüreti felvonulás, tollfosztás, Márton napi felvonulás, kukoricatörés és fosztás, májusfa-állítás).

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc óvodánkban kötetlen és kötött formában is jelen van. A zenei képesség fejlesztő játékokat igyekszünk kiscsoportos formában szervezni az egyéni képességek könnyebb felmérhetősége és fejleszthetősége miatt. Az énekes játékokat kötötten is szervezzük, a nagy – középső csoportban.

A zenei nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák válogatása, melyek megfelelnek a gyermekek életkorának, a csoport képességszintjének (Forrai Katalin örökségéből, Gryllus Vilmos dalaiból... stb)
- ölbéli játékok, népi gyermekjátékdalok, énekes játékok felhasználásával a gyermekek érzélemvilágának gazdagítása

- népszokások beépítése: szüreti multság, betlehemezés, vásározás, farsang, gyermeklakodalmas, fosztó...stb
- néptánc megismertetése
- nyelvi képességek fejlesztése: mondókákkal, gyermekdalokkal, zenei készségfejlesztő játékokkal
- ritmusérzék, éneklési készség, harmonikus, szép mozgás, artikuláció fejlesztése
- elegendő hely biztosítása a kör és más mozgásos játékokban
- friss levegő biztosítása
- derűs, kiegyensúlyozott légkör megteremtése
- esztétikus, motiváló élményt biztosító eszközök alkalmazása
- igényes hangszerjáték vagy zene választásával a zene iránti érdeklődés felkeltése
- átéléssel, örömmel való részvétel az éneklésben, játékokban
- szlovák gyermekdalok, mondókák, játékok, éneklése játszása
- migráns gyermekek hazájának kultúrkincséből, a szlovák és roma zenei kultúrából is választás a zenehallgatási anyagba
- tehetséggondozás: a zenei tehetség felismerése, fejlesztése.

Javasolt tartalmak:

(2,5) 3-4 évesek:

- 5-6 mondóka
- 5-6 ölbeli játék
- 10-13 énekes játék
- 1-2 műdal
- a játékok főleg az óvónő-gyermek kétszemélyes játékaik, vagy egyszerű, utánzó mozgással kísért, megszemélyesítő szerepjátékok
- a dalok hangterjedelme a tiszta kvint távolságot ne lépje túl: sz-m: 3-4 ; l-sz-m: 4-5; m-r-d: 3-4
- a dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok váltakoznak.

Hallás és ritmusfejlesztés feladatai:

- magas-mély hangok különbségének érzékelése oktáv-távolságban (térben mutatva, beszédben, énekelve, hangszeren)
- egyszerű ritmushangszerek, ütőhangszerek használata

Zenehallgatás: népdalok (magyar, szlovák), tréfás alkalmi dalok, óvónő éneke, hangszeres játéka, kánonok

4-5 évesek:

- 4-5 új mondóka, 12-15 új énekes játék, 3-4 műdal (alkalmi)
- a játékok nagyrészt már közösen játszott körjátékok, szerepcsere-lők, sorgyarapító,
- párválasztó, fogócskás játékok, kapus játék, kérdés-felelet játék

- a dalok hangterjedelme ne lépje túl a négy-hat hang távolságot, lehetőleg félhangot ne tartalmazzon
- előfordulhat negyed szünet, és szinkópa.

Hallás és ritmusérzék fejlesztés feladati:

- egymás hangjának felismerése. magas –mély érzékeltetése kvint távolságban is (beszédben, énekben, térben mutatva)
- halk-hangos megkülönböztetése beszéd, ének és taps formájában is, jelre történő hangerőváltás
- finomabb zörejek, egymás hangjának és a természetben hallható hangoknak a felismertetése
- dallamfelismerés: dúdolásról, hangszerről
- dallambújtatás – zenei emlékezet fejlesztése
- egyszerű dallamok kitalálására ösztönzés
- egyenletes járás összekapcsolása egyenletes tapsolással, kiszámolás egyenletes lüktetése
- gyors-lassú tempótartás képességének alakítása beszéd, ének és mozgás során
- táncmozdulatok, lépések megismertetése, gyakoroltatása: páros sarokemelés, sarokkoppantás, forgás egyedül és párral
- ritmushangszerek használatával a szem-kéz koordináció és a finommozgások fejlesztése
- rövid ritmus és dallamotívum visszatapsoltatása és visszaénekeltetése (egy motívum)
- improvizáció: rövid mondókák éneklése kitalált dallammal

Zenehallgatás: magyar, szlovák és más népek dalai, választott hangszeres gépi műzene, kánonok, kétszólamú dalok, óvónő hangszeres játéka.

5-6-7 (8) évesek:

- 4-7 új mondóka
- 15-18 új énekes játék
- 5-6 alkalmi műdal
- új játékformák megismerése: kapu, hidas, sorgyarapító - fogyó ügyességi játékok, párválasztók, kifordulás, kérős játék, járás irányváltoztatással
- változatos térformák kialakítása tánclépések gyakorlása párral, esztétikus mozgásra törekvés
- a dalok hangterjedelme négy – hat hang távolságban mozog, de előfordulhat félhang is
- megjelenhet a tizenhatod.

Hallás és ritmusfejlesztés feladati:

- magas-mély dallamvonulás érzékeltetése, rajzolása
- magasabb, mélyebb kezdőhangok átvétele
- dallamfelismertetés kezdő, vagy belső motívumról
- dallambújtatás váratlan időközökben
- gyors-lassú, és halk-hangos együtt gyakoroltatása
- motívum visszaénekeltetése kitalált szöveggel: csoportosan és egyénileg is
- saját szövegű dalok kitalálása, improvizálás
- zenei kérdés-felelet játék játszása
- mondóka, dal ritmusának hangsúlyozása tapssal
- egyenletes lüktetés megkülönböztetése a ritmustól, a lüktetés és ritmus összekapcsolása
- dallamviszhang-játék (2 motívum)
- dallammotívumok hangsúlyainak kiemeltetése tapssal, járással, mozdulatokkal
- gyors és lassú tempó tartása mérőegységnek megfelelően, negyed, nyolcad lépéssel
- dalok éneklése különböző hangképző szótagokkal
- szünet érzékeltetése dalon, mondókán különböző mozdulatokkal
- kettes lüktetés érzékeltetése dalon, mondókán különböző mozdulatokkal
- esztétikus, egyöntetű mozgás fejlesztése
- változatos térformák alakítása, játékos táncmozdulatok gyakoroltatása: oldalzáró lépés egy irányba, egy lépéses csárdás, záró lépés előre-hátra, páros lábon szökdelés
- tánc közben a zene ritmusának átvétele
- páros táncnál összehangolt mozgásra törekvés, több pár egymáshoz igazodása
- sokféle zörejhang felismertetése, irányok, távolságok figyelembe vételével, háttérzajból való kiszűrése
- finomabb hangszínek felismertetése a természetben
- ritmuszenekar szervezése
- érzelmek kifejezése hangszínnel
- improvizáció: szöveg, dallam, mozgás kitalálása.

Zenehallgatás: magyar, szlovák és más népek dalai, válogatott hangszeres gépi műzene, kánonok, kétszólamú dalok, óvónő hangszeres játéka, hangversenyen való részvétel, nemzeti dalok megismerése (Himnusz, Szózat).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- örömmel, bátran énekel, mondókázik akár egyedül is
- szívesen részt vesz énekes játékokban, táncol, mozgása harmonikus
- életkorának megfelelően tisztán énekel
- megkülönbözteti a gyors-lassú, magas-mély, halk-hangos fogalompárokat
- képes az egyenletes lüktetés érzékeltetésére
- felismeri néhány hangszer hangját maga is képes egyszerűbb hangszerek megszólaltatására (dob, cintányér, triangulum)

- auditív észlelése, megfigyelése, emlékezete és intermodalitása fejlett
- zenehallgatásnál figyel, érdeklődő
- ritmusérzék-fejlesztő játékokra nyitott, szívesen kipróbálja magát
- szívesen énekel, mondókázik szlovákul
- ismer a népszokásokhoz fűződő dalokat, játékokat, rigmusokat.

11.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyerekek ábrázoló tevékenysége összetett, sokszínű tevékenységforma, a gyerekek ábrázoló tevékenysége az egész óvodai nevelést áthatja, a tevékenység során a gyermek megismeri és újraalkotja a tárgyi világot. A mindennapi ábrázoló tevékenységek fejlesztik a gyermekek kreativitását, vizuális kifejezőkészségüket, térbeli tájékozódó és rendezőképességüket, gazdagítják élmény és fantáziavilágukat, képi gondolkodásukat, esztétikai érzékenységüket, nő önbizalmuk.

Célunk:

- sikerhez juttatással az alkotás igényének kialakítása
- az alkotáshoz szükséges eszközök élmények és a szabad önkifejezés lehetőségének biztosítása
- helyes ceruzafogás elsajátítása
- a természet szépségéből fakadóan a gyermekek tér – forma - szín képzetének gazdagítása
- esztétikai érzék fejlesztése
- népi alkotások megismerése.

Az ábrázoló tevékenységből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- feltételek megteremtése a tevékenységhez: hely, idő, eszköz
- az eszközök gyermekek számára elérhető helyen tárolása
- az óvoda falain kívül is lehetőség teremtése az alkotásra
- a természeti környezet formáinak, színeinek felfedeztetése
- a tárgyi környezet esztétikus formálása: a helyiségek ízléses, természetes anyagokkal történő dekorálása, környezettudatos szemlélet tükrözése
- a sikerélményt adó alkotásra törekvés, mely során a gyermekek igényévé válik a vizuális önkifejezés. (jó technikák tanítására van szükség a sikerhez, többféle anyaggal kell dolgozni pl.: „pacázni”, hogy a gyermek megtapasztalja az alkotás örömét)
- az ábrázoló tevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokások kialakítása: ruhaujj feltűrése, védőpóló használata, védő asztalterítő használata, kézmosás stb.
- közös rendrakásra, eszközök elmosásában való segítségre való szoktatás
- ötletekkel, javaslatokkal is az alkotókedv növelése
- balkezesség elfogadása
- a helyes ceruzafogásra való fokozott odafigyelés, megfelelő 3 oldalú ceruzák biztosításával
- mintázáshoz többféle anyag felhasználása (agyag, gipsz, vizes homok, sár, gyurmák)

- a munkák természetes anyagokkal való díszítésével a mintázási kedv fokozása. (termések, magvak, fűszerek, préselt virágok)
- ábrázolótevékenység során a diszgráfia tüneteire való odafigyelés
- a szépre nyitott, rácsodálkozó viselkedés, mely a gyermeket is a szép, az esztétikus befogadására ösztönzi
- a környezet esztétikussá, igényessé alakítása közösen: (pl. udvaron is virágok ültetése)
- a gyermekek ösztönzése a színek széles skálájának használatára
- a gyermekek életkorának és egyéni érdeklődési körének megfelelő műalkotás bemutatása. (pl.: budapesti kirándulás során jellemző épület, híd)
- kulturális érték bemutatása a migráns gyermekek hazájából
- népművészeti elemek, technikák megjelölése a vizuális nevelésben: szövés, agyagozás, nyomdatechnikával díszítőmotívumok megjelenítése...
- a helyi szlovák viselet, színvilág megismerése
- nemzeti szimbólumaink megismertetése a gyermekekkel
- az ábrázolás terén tehetséges gyerek felismerése, fejlesztése
- a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatása lehetőségének megteremtése.

Javasolt tartalmak:

(2,5) 3-4 éves korban:

Képalakítás:

- a rajzolás, festés alapjainak megkedveltetése
- firkálás, rajzolás betonon, homokba, krétával, bottal
- firkálás papíron zsírkrétával, vastag színes ceruzával
- ismerkedés a festékekkel: festés ujjal, vastag ecsettel „maszatolások”, „pacázások”
- nyomatok készítése: tenyéryomat, nyomdázás termékekkel, nyomat hagyás különféle anyagokkal, folt képzés.

Építések:

- téralakítás takarókkal, bútorokkal, eszközökkel.
- építés kockákból, elemekből, rakosgatás egymás fölé, mellé
- térbeli alakzatok létrehozása, díszítése.

Mintázás:

- játék a homokban, hóban
- ismerkedés a gyurmával: só-liszt és főzött gyurma gyurkálás, gömbölyítés, nyomkodás, lapítás, ütögetés, formázás.
- egyszerű természetes anyagok felhasználásának próbálgatása. pl: őszi levelek fűzése.

Gyöngyfűzés

- nagyméretű fagolyókkal.

Nyírás

- ismerkedés a tépéssel, ollóval nyirkálás tetszés szerint.

4-5 éves korban:

Képalakítás:

- egyszerűbb esemény élménye, természeti jelenségek ábrázolása különböző technikákkal
- meseszereplők mesejelenetek ábrázolása
- díszítő munka: ritmikus soralkotás, vagy más rendezett megoldással
- rajzolás filctollal is
- mozaikozás alapjainak lerakása
- képalakítás tépéssel, nyírással, ragasztással
- egyszerűbb hajtogatások
- egyszerűbb varrás
- festés temperával, vastagabb és vékonyabb ecsettel is, közös alkotással is
- szimmetria különböző színű festékfoltok összenyomásával. Festékfoltok alakítása többféle módon (szivacs, lufi...)
- díszítés nyomatokkal, formai színritmusokkal
- bábkészítés papírból.

Építések:

- egyre jobban képesek a tér célszerűbb alakítására
- a homokban más anyagok kombinálásával is alkotnak
- megjelenik: formacsoportok létrehozása (vár), egyenes és kanyargós utak kialakítása.

Mintázás:

- újabb munkafogások elsajátítása: kicsipés, benyomás, tapasztás, hozzáadás, kihúzás...
- egyszerű ember, állatfigura mintázása (tömbös formából kiindulva)
- ismerkedés a gipsszel, különböző tészták sütése, gyúrása.

Alkotások termésekből:

- kukoricacsuhé, gesztenye stb: fűzésük, ragasztásuk, díszítésre való felhasználásuk
- megjelenik a textil, fonal felhasználása
- gyöngyfűzés kisebb méretű gyöngyökből, fűzés variációkkal.

5-6-7 (8) éves korban:

Képalakítás:

- rajzolásnál megjelenik a cselekmény, mozgás ábrázolása
- fantáziája alapján megjelenít meséket, verseket, személyeket és állatokat
- kisebb felületen rajzolnak, beléphet a golyóstoll
- kis könyv készítése önállóan
- képalakítás különféle új technikákkal. pl. viaszkarc, üvegfestés, festés fogkrémmel, kollektív képalakítás
- festés során próbálgatják a színkeverést
- önállóan díszítenek sorakoztatással, vagy más elrendezéssel
- emberábrázolás részletezése: ruha, cipő, nyaklánc stb.
- átélt élmények kifejezése emlékezetből
- tépés, vágás, hajtogatás bonyolultabb alkalmazása
- képalakítás színes papírból
- nyomdázás textilre: vizuális ritmus, forma, szín elrendezés
- textilmunkák: varrás, szövés, batikolás, pom-pom készítés, fonalbaba készítés, képalakítás fonalterkeréssel, vezetéssel, próbálkozás a hármas fonással, körmöcskzés.

Építés:

- változatos alakú terek építése
- makettek készítése dobozból
- labirintus építés, városépítés
- közös tervezés, együttműködés, összedolgozás.

Mintázás:

- szobrok, díszek, domborművek, fejdíszek, állarcok önálló vagy közös elkészítése
- mozaik készítés, kavicsból, termésből
- alkotás agyagból, gyurmából: edény készítés
- tojásdíszítés
- papírmásé készítés
- termésbábok készítése (csutka, gesztenye, dió...)
- termések fűzése: szárított narancshéj, alma, levél, gesztenye, makk, paprika, csipkebogyó
- só-liszt gyurmából só kerámia készítés

Barkácsolás:

- dobozokból bútorok készítése (szerkesztés, összerakás)
- papírból különböző eszközök, bábok készítése önállóan
- népművészeti motívumok megismerése, hímzések, faragványok, festett motívumok, edények, tárgyak megfigyelése, megismerése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- bátran, szívesen használja az ábrázolás széles skáláját
- ötletes a téralakításban, legyen igénye a környezet esztétikus alakításában
- térlátása korának megfelelő, ismeri a térbeli, síkbeli irányokat (jobbra, balra, fent, lent...stb.)
- alkotásairól beszélgetni tudnak, megfogalmazzák értékítéletüket
- szívesen alkot közösen a többi gyermekkel, ötleteivel, javaslataival gazdagítja a közös alkotást
- vizuális tevékenység közben ügyel munkája tisztaságára
- szokássá válik, hogy a használt eszközöket tisztán elrakja
- élményeit képes megjeleníteni
- helyesen fogja a ceruzát, ecsetet, helyesen használja az ollót
- szem-kéz mozgása összerendezett, vonalvezetése nem görcsös
- vonalvezetése balról jobbra halad
- ismeri a 6 alapszint, bátran használja őket
- többféle technikát ismer, azokat jól alkalmazza
- vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, intermodalitása korának megfelelő
- ismer 2-3 műalkotást, és népművészeti alkotásokat, környezetében felfigyel a szépre, esztétikusra

11.9. Mozgás

Óvodánkban a mozgásnak nagy jelentőséget tulajdonítunk, hiszen az egész személyiség fejlődését elősegíti: az értelmi, a szociális képességek alakulására kedvezően hat, az egészséges testi, lelki és szellemi fejlődés alapja. Sajnos a gyermekek körében is egyre elterjedtebb probléma a mozgásszegény életmód, ezért az óvodában törekszünk minél színesebb, sokrétűbb mozgáslehetőségek biztosítása és a szemléletformálásra e téren is.

Célunk:

- a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok szervezésével a pszicho-motoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése
- a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésének alapozása, mert ezek befolyásolják leginkább a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését
- az egészséges életmód igényének megalapozása
- a mozgásos tevékenységekkel a motoros képességek fejlesztése.

Mozgásfejlesztés területei:

1. Spontán, szabad mozgásos tevékenység, a gyermek természetes mozgása a szabad játék kereteiben.
2. Kötelező testnevelés foglalkozás: heti 1x irányított mozgástevékenység
3. Mindennapos testnevelés

11.9.1. Mozgásfejlesztés a szabad játékban:

Célunk:

- a mozgáskedv felkeltése, megtartása
- a gyermek életkori és egyéni szükségleteinek megfelelő tevékenység és mozgásra inspiráló eszközök, mozgástér biztosítása.

(2,5) 3-4 éves korban: a természetes nagymozgások fejlesztését segítjük

4-5 éves korban: előtérbe kerül a szem - kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése

5-6-7 (8) éves korban: finommotorika fejlesztésére helyezünk nagyobb hangsúlyt

A szabad játék keretében a mozgás gyakorlására az eszközök, a hely és idő biztosításával törekszünk (Pl.: csoportszoba átrendezhetősége, bordásfal, udvaron mozgásfejlesztő játékok biztosítása, labdák, gumi lépegetők, mászó vár, csúszda, hinta, egyensúlyozó gumisor, rugós hinta,..stb.)

A balesetek elkerülése érdekében a gyermekekkel közösen megbeszéljük az udvari és csoportszobai mozgásos játékok szabályait.

A balesetveszély elhárítása után szorgalmazzuk a mezítlábas tevékenységeket a csoportszobában és a szabadban is. Bent is biztosítunk olyan egyenetlen felületet, ahol a mezítláb járkálással a lábstatikai rendellenességek megelőzését, illetve korrigálását segíthetjük. Alaklomszerűen a csoportszobába is behozunk mozgásfejlesztő eszközöket. Megfelelő felügyelet mellett egyéni képességeik és bátorságuk szerint használhatják.

11.9.2. Mozgásfejlesztés testnevelés foglalkozáson

Célunk:

- mozgáskultúra, mozgáskoordináció fejlesztése
- téri tájékozódás, oldaliság kialakítása.

A testnevelés foglalkozásokat a csoportszobában vagy lehetőség szerint a szabadban tartjuk. A foglalkozások anyaga atlétikai, torna, és játékjellegű foglalkozásokból áll össze, a játék a játékosság végigvonul a foglalkozáson. Alkalmat teremtünk speciális gyakorlatok beiktatására is, testalkati deformitások megelőzése céljából. (lúdtalp, gerinctorna) A testnevelési foglalkozást tornaruhában végzik a nagy és középső csoportos gyerekek: póló, rövidnadrág, külön zokni, megfelelő cipő, a kiscsoportosok könnyítenek a ruházaton.

Hangsúlyt fektetünk a tornagyakorlatokra, mert ezek a helyes testtartás kialakításában is fontos szerepet játszanak. Tornaelemek gyakorlásával fejlődik az egyensúlyozó szerv, megtanulnak uralkodni saját mozgásukon.

A mozgásos tevékenység tervezése során szem előtt tartjuk, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatot. Mindez mellett fontosnak tartjuk a játékos, frissítő, jó hangulatot, amelyben a kötelezőség nem jelent kényszert a gyermek számára.

Testnevelési tartalmak:

(2,5) 3-4 éves korban:

A nagymozgások fejlesztése a kiemelt feladat: járás, futás, csúszás, mászás, bújás - talajon, szereken, tárgy alatt, vagy fölött, tárgy megkerülésével. A gyakorlatok végzése közben gondot fordítunk a testséma észlelés fejlesztésére: - testrészek ismerete (Pl.: sétálj a sarkadon) – tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (Pl.: „Állj a babzsák mellé!”) – test személyi zónájának alakítása (Pl.: „Tegyétek a babzsákot a hátatok mögé!”) A testsémával való ismerkedés során a téri irányokkal is megismertetjük a gyerekeket. Kiemelt az egyensúlyérzék fejlesztése. A torna alapelemei közül a hossz tengely körüli gurulással ismerkednek. Kézi szerek használatával ösztönözzük a mozgást, másrészt fejlesztő hatásuk miatt alkalmazzuk. Támaszgyakorlatokkal a váll, a kar, a törzs izomzatát fejlesztjük, kiemelt szerepet szánunk a láb boltozat erősítő, tartásjavító gyakorlatokra.

Természetes támaszgyakorlatok: kúszások – mászások - csúszások. Atlétikai jellegű gyakorlatok: futások – ugrások - dobások.

Labdás gyakorlatok.

Gimnasztikai gyakorlatok: kar, törzs, lábgyakorlatok.

Az óvónő együtt tornázik a kicsikkel, helyes mintát mutatva számukra.

4-5 éves korban: Kiemelt szerepet kap a tér mozgásos megismerése; különböző irányokba és formákba mozgás. Pl.: futások, szökdelések padok fák között, körül hullámvonalban, jelre

sorakozás az óvónő előtt, futás akadályokon át, lelépéssel, átbújással, tempóváltással, tárgy hordozással, belegyorsuló futás irányváltással

- ugrásgyakorlatok (páros lábon, egy lábon, felugrások, leugrások, helyből távolugrás, helyből magasugrás)
- egyensúlyérzék fejlesztése (emelt szeren, fejtetőn babzsákkal forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások, futás közbeni megállások)
- hossz tengely körüli gurulás
- szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése: Pl: babzsák feldobása, elkapása, célba dobás: vízszintes és függőleges célba, távolba hajítás haránt terpeszállásból, egyensúlyozó járás létra fokai közt
- oldaliság tanítása: csuklón lévő jelhez igazodva, a jobb-bal kifejezések használata
- megjelenik az észlelés fejlesztése
- gurulóátfordulás gyakorlása, kézállás előgyakorlatának beépítése, nyuszi ugrás
- természetes támaszgyakorlatok: kúszások padon, rézsútos padon, mászások hátrafelé, oldalirányban, rézsútos padon, lefelé, felfelé, pókjárás, csúszások ülésben, rézsútos padon, eszközhordással
- ugrószekrényen végezhető gyakorlatok
- zsuporkanyarulati átugrás előkészítése
- labdás gyakorlatok: labdagurítás különböző testhelyzetekből, feldobása, elkapás állásban
- játékok: futó, fogó, utánzó, kooperatív játékok
- gimnasztikai gyakorlatok: kargyakorlatok ülésben, állásban, térdelésben, mellső középtartás, karlendítések, karfordítások
- törzsgyakorlatok: törzsdöntés előre, oldalra
- lábgyakorlatok: lábemelések, láblendítések, szökdelések, térdelések, sarokülés, törökülés
- a kézi szerek használatát bővítjük: karika, szalag, szék, padgyakorlatok illetve egymáshoz való alkalmazkodást igénylő társas gyakorlatok.

5-6-7 (8) éves korban: Kiemelt szerepet kap az észlelés, a mozgás közbeni alakítás és formaállandóság fejlesztése, (Pl.: labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel, esetleg csukott szemmel is. Körforma kialakítása szalaglengetéssel test előtt, test mellett, csukott szemmel is) és a finommotorika fejlesztése. A finommotorikus koordináció fejlesztésére a szerek fogásmódjával és a kisebb testrészek mozgatásával kerítünk sort. (Pl. labdák, botok, szalagok.) Lehetőséget teremtünk a keresztcsatornák fejlesztésére is. Megismertetjük a gyerekeket sok mozgásos szabályjátékkal, játszunk sor és váltóversenyeket. Lehetőséget kapnak arra, hogy kitalálhassanak játékokat, gyakorlatokat, kívánságaik teljesülhetnek. Tornázhatnak zenére.

- természetes támaszgyakorlatok: kúszások: két egymás mellett lévő padon, egyik láb kiiktatásával, különböző magasságú szereken át, mászások: irányváltással, eszközhordással, haladás bordásfalon, keresztlépés, keresztfogás bordásfalon, függés érintő magas szeren
- egyensúlygyakorlatok: megemelt padon, fordított padon, eszközzel a kézben

- hossz tengely körüli gurulás párral, guruló átfordulás előre párral
- fellendülés kéz állásba
- tarkó állás
- nyuszi ugrás padon – leterpesztéssel
- zsigorkanyarulati átugrás padon
- ugrószekrényen végezhető gyakorlatok
- atlétikai gyakorlatok: futás irányváltoztatással, magas térd és sarokemeléssel, nekifutásból távolugrás, magasugrás
- célba dobások, távolba dobás helyből és nekifutásból.
- labdagyakorlatok: labda feldobás-elkapás járás lassú futás közben, labdavezetés járás közben is, falhoz dobás - elkapás, labda átadás társnak járás - futás közben, kosárlabdába dobás.
- gimnasztikai gyakorlatok: kargyakorlatok: rézsútos magas - mély tartás, karkörzések, karhúzások, malomkörzés.
- törzsgyakorlatok: törzdöntés oldalt, fekvőtámaszok, oldalfekvés
- lábgyakorlatok: lábterpesztések, lábkeresztezesek, galoppozás.

11.9.3. Mozdásfejlesztés a mindennapos testnevelés során

Minden korcsoportban naponta 10-15perces időtartamban szervezzük. Napirendbe illesztését minden óvónő maga dönti el. Lehetőség szerint tartható a csoportszobában, teraszon vagy a szabadban is. Történhet zenei háttérrel.

Célunk:

- a napi frissítő torna beiktatása, hogy igényükké váljon a mindennapi mozgás
- szívesen, örömmel vegyenek részt benne.

A mozgásfejlesztéshez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok:

- szabályok betartatása
- a gyermekek életkorához, és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó eszközök biztosítása
- a „túlmozgásos” gyermekek fokozott mozgásigényeinek optimalizálása, megfelelő eszközök biztosításával biztonságos, mozgásra ösztönző környezet kialakításával a gyermekek mozgáskedvének megőrzése
- párhuzamosan végezhető tevékenységekben a szabad, természetes mozgás lehetőségeinek megteremtése csoportszobában és udvaron egyaránt
- sikerekhez juttatás a mozgásos tevékenység során: egyéni szükségletek, képességek figyelembe vétele, az elért eredmények pozitív megerősítése, folyamatos buzdítás
- balesetek elkerülése érdekében a mozgásos tevékenység szabályainak közös kialakítása a gyerekekkel
- a testnevelés foglalkozások éves tartalmának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettségi szintet

- a foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére szolgáló speciális gyakorlatok beiktatása
- a játékoság, játék prioritásának megőrzése testnevelés foglalkozáson is
- csuklópánt alkalmazása az oldaliság megtanításához
- tiszta, friss levegő biztosítása
- tudatos tervezéssel az atlétikai gyakorlatok szabadban történő végzésére törekvés
- gyermekek optimális terhelése
- gördülékeny, várakozásmentes mozgáslehetőség biztosítása
- dajka bevonása szükség esetén a baleset elkerülése miatt
- gyermekek bevonása lehetőség szerint az eszközök elhelyezésébe, kiosztásába
- kézi szerek használata
- elegendő idő biztosítása a foglalkozáson a gyakorlásra
- lehetőség adása a tevékenységből való kilépésre
- mindennapos 10-15 perces frissítő mozgás tervezése, előnyt biztosítva a mozgásos játékoknak
- a társra, egymásra figyelésre való folyamatos nevelés
- mozgásos sportprogramok szervezése
- mintaadó magatartás az örömmel végzett mozgásra
- testi képességek fejlesztése: nagymozgások, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció, testséma, térpercepció, finommotorika, és a keresztcsatornák fejlesztése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- igényli a mindennapos mozgást
- harmonikus, és összerendezett nagy és kis mozgások jellemzik
- mozgásos tevékenység, játék közben figyel társára
- téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni, jobb-bal irányral, kifejezéssel tisztában van
- ismeri saját testét, testrészeit, képes megnevezni és beazonosítani azokat
- tud biciklizni, rollerezni önállóan hajtja magát a hintán
- fizikai erőnléte, állóképessége, egyensúlyérzéke életkorának megfelelő
- szem-kéz, szem-láb koordinációja kialakult
- legalább egy labdajátékot ismer
- legalább 2-3 kézi szert biztonsággal használ (labda, karika, ugrókötel)
- képes társára figyelni, korához mérten fejlett az önuralma, együttműködő, segítőkész, toleráns

- csapatjátékban ismeri és betartja a szabályokat, egészséges versenyszellem jellemzi.

11.10. A külső világ tevékeny megismerése

11.10.1. A külső világ tevékeny megismerése

A külső természeti környezet (természet, víz, talaj, növények, állatok, levegő) és az ember alkotta környezet (falusi, városi környezet, épületek, tárgykultúra, tér, műemlékek, közületek, hulladékkezelés, ember szerepe) megismerése a mindennapokban, és csakis közvetlen élményeken alapuló tapasztalatszerzéssel képzelhető el. Ezért ezen a tevékenységi formán keresztül folyó kultúraátadás nagyrészt óvodán kívüli tevékenység szervezésében valósul meg. Lehetőséget teremtünk a helyi kultúra értékeinek megismerésére, a településünkre jellemző néphagyományok közvetítésére és az új hagyományok megismertetésére.

Fontos számunkra, hogy a gyerekek megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

A környezeti nevelés témaköreit mindig az aktuális évszak, napszak, ünnep, esemény határozza meg, továbbá a gyermekek által javasolt, kedvelt témák is megjelenhetnek.

Szem előtt tartva azt, hogy gyönyörű természeti környezetben élünk, kiemelt feladatunknak tekintjük, hogy a gyerekeket megtanítsuk ennek a páratlan kincsnek a védelmére, tiszteletére.

A természet és a környezet védelme az egész társadalom szintjén egyre sürgetőbb feladat, ezért tudatosan törekszünk ennek megalapozására óvodásainknál.

Szervezeti formái:

- kötetlen kiscsoportos megfigyelések - kooperatív tanulási tevékenységek
- spontán szerzett ismeretek, tapasztalatok
- kirándulások, séták
- közvetve kötött mikrocsoportos
- munkalapon való tevékenykedés
- cselevéses tanulás
- egyéni képességfejlesztés

Közvetett irányítással teret engedünk a gyermeki önállóságnak, a gyermek is dönthet önállóan, szervezheti, tervezheti a tevékenységet.

Célunk:

- a természeti és társadalmi környezet életkor adekvát megismertetésével tapasztalatokhoz juttatás, készségek, képességek alakítása
- szülői szemléletformálás
- a szlovák nemzetiségi néphagyományok ápolása
- komplex cselekvés útján a természet és környezetvédelem fontosságának megismertetése

- természet és környezettudatos magatartás kialakítása
- a szülőföld megismertetése, kötődés megalapozása.

A külső világ tevékeny megismeréséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- változatos tevékenységek biztosítása, melyek során a gyermek felfedez, megismer, megfigyel
- az új ismereteknek a gyerekek megismerési vágyára, élményeire, ill. már meglévő tapasztalataira építése
- a meglévő ismeretek rendszerezése, elmélyítése
- séták szervezése az óvoda környékére, a falu intézményeinek megismerése (orvosi rendelő, posta)
- elemi közlekedési szabályok gyakoroltatása, közlekedési eszközök megismertetése
- beszélgetés a családról
- testrészekkel való megismertetés
- évszakokhoz kapcsolódó megfigyelések biztosítása, összefüggés keresése öltözködés, munkák, tevékenységek, és az évszakok váltakozása között
- növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról ismeretek nyújtása
- természetsarok kialakítása a csoportszobában, ahol megtalálhatók a gyermekek által gyűjtött kincsek (természet által „elengedett” termékek), hajtatnak, csíráztatnak
- udvaron lehetőség biztosítása az általuk ültetett virágok gondozására
- az ismeretek sokszínű gyakorlásának, alkalmazásának biztosítása
- módszerek, eszközök a gyermekek életkori sajátosságaihoz való igazítása
- megfigyelések, játékos tevékenységek, gondolkodtató kérdésekkel
- problémahelyzetek teremtése, kísérletezés, felfedezés
- ünnepélyek és hagyományörzés formájában az egyetemes nemzeti kultúra értékeinek és hagyományainak közvetítése
- a közösséghez való tartozás élményének biztosítása
- helyi hagyományok közvetítése, ezekben való részvétel.

A környezet tudatos magatartás kialakításához és a természet szeretetére neveléshez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok:

- környezetbarát szokások megalapozása: takarékoskodás vízzel, árammal, papírral,
- egyszer használatos tollak mellőzése, csomagolóanyagok természetbarát választása
- szelektív hulladékgyűjtés alapjainak lerakása: (külön gyűjtjük: papír, műanyag..)
- olyan íróeszközök biztosítása, melyek nem tartalmaznak egészségkárosító anyagokat (lakkozatlan ceruzák, sima filctoll, zsírkréta) + foglalkoztatási eszköznél is erre való törekvés
- levegő illatosítása gyógynövényekkel, fűszernövényekkel
- gyermekek megismertetése a komposztálással
- kísérletek, megfigyelések biztosítása. (Pl.: télen begyűjtjük a havat a közút mellől, és tiszta kertből, olvadás után mit tapasztalunk? Ősszel kis gödröt ásunk, beleteszünk különféle anyagokat, tavasszal kiássuk, mi bomlott le? Étolaj a vízen, - olaj a tengeren stb.)
- a környezet és természet romlásának, pusztulásának bemutatása (légszennyezés,

vízszennyezés, kiháló félben lévő állatok).

- séták szervezése a közeli gazdaságokba,
- ismeretterjesztő könyvek nézegetése,
- terepgyakorlatok szervezése az élővilág, az életközösségek megismertetése,
- természet, „elengedett” kincseinek gyűjtése. Ezek során a bogarak, rovarok óvása (nem taposunk a gilisztára)
- télen a madarak gondozása, madáretetés
- a falut körülvevő természet és a jellegzetes helyek bejárása (kastélykert, temetődomb, Vas hegy alja, Ezer-sziget tó, Szent Jánoska, stb.)
- jeles napokhoz kapcsolódó programok szervezése (Autómentes világnap szept.22. , Nemzetközi hulladékgyűjtő nap szeptember 23. , Állatok világnapja okt.4. , Víz világnapja márc.22. , Föld napja ápr. 22. , Madarak és fák napja május 10. , Környezetvédelmi világnap jún. 5.)
- termésekkel, természetes anyagokkal való dekorálás, ezek beépítése a gyermekek mindennapjaiba, maguk is barkácsolhatnak belőlük (kukoricacsuhé, gesztenye)
- a tapasztalatszerzések, terepgyakorlatok, hagyományörzés életkorhoz való igazítása
- a gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításban
- a környezet és természet szeretet, védelem terén mintaadó magatartással a szülők szemléletformálására való törekvés
- fák, bokrok ültetése a gyerekekkel annak megbeszélése miért fontos ez? (levegőszennyezés elkerülése, állatok védelmében..)

Javasolt tartalmak:

(2.5) 3-4 évesek:

- saját, és csoporttársai nevének, jelének ismerete
- főbb testrészek, érzékszervek megnevezése, testápolás
- évszakok alapvető jellemzői, hatásuk emberre, állatra, csapadékfajták
- alapszínek, fő napszakok
- Állatok: házi és vadon élők. Emberi gondoskodás
- Madarak. Rovarok. Madáretetés. Környezetvédelem alapjai
- néhány növény, fa, kerti virág felismerése, megnevezése, gyümölcsök, zöldségek, felhasználásuk, csíráztatás, virágültetés: öntözés, gyomlálgatás, gyalogos közlekedés, megkülönböztetett járművek
- közismert foglalkozások, zöld jeles napokhoz kapcsolódó tevékenységek.

4-5 évesek:

- lakcím, családi kapcsolatok, szülők foglalkozása
- testséma ismerete, érzékszervek ápolása, ízek, illatok, zajok, felületek megfigyelése
- négy évszak jellemzői, hatásuk emberre, állatra, sorrendiség, napszakok, évszakokhoz kapcsolódó kísérletek
- színárnyalatok
- állatok: vízben élők, puhatestűek, pókok, talajlakók, fenntarthatóság komposztálás, szelektív gyűjtés, újrahasznosítás

- növények: vadvirágok, termések, termények felismerése, megnevezése, fenntarthatóság: tudatos vásárlás és fogyasztás, tudatos felhasználás. (aszalás, befőzés, savanyítás,) kerti munka
- felnőttek munkája, foglalkozások
- közlekedési eszközök, vízi-, légi-, szárazföldi közlekedés, közlekedésben dolgozók munkája, mezőgazdasági munkagépek

6-7 évesek:

- lakcím, szülők neve és munkahelye
- testük: fontosabb belső szerveink megnevezése, funkciója
- ismerkedés a földgömbbel az éghajlati övek megkeresése, beszélgetés a tengerekről, óceánról, a Föld, mint bolygó tanulmányozása
- állatok: őslények, kihalt fajok, veszélyeztetett fajok említése, az emberi felelősség hangsúlyozása
- növények: gyógynövények megismerése, hasznosítása, beszélgetés a biogazdálkodásról
- közlekedés: kerékpáros közlekedés gyakorlása, városi közlekedési eszközök
- foglalkozások: népi és kihalt mesterségek pl. kosárfonó, drótos tót, teknővágó, kovács, fazekas.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- tudja, hol lakik, mi a pontos címe
- tudja óvodája nevét
- tudja saját és szülei nevét, ismeri szülei foglalkozását
- megkülönbözteti az évszakokat
- ismeri a napszakokat, és a hét napjait felsorolja
- ismer a növény és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó növényeket, és állatokat
- egyszerűbb növényápolási és állatgondozási feladatokat szívesen végez
- ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat, felismeri a közlekedési eszközöket
- szívesen kirándul, vesz részt kiállításon, sétán, rendezvényeken
- a környezet tudatos magatartás és természetvédő szokásai kialakulóban vannak
- ismer helyi hagyományokat, népszokásokat.

11.10.2. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A matematikai fogalmak a környezettel való ismerkedés során állandóan jelen vannak, így a kisgyermek természetes módon ismerkedik velük, bár később épülnek be ezek beszédébe. Az ezzel kapcsolatos tevékenységek megvalósíthatók kötetlen, ill. kötött formában is az óvodapedagógus megítélése alapján.

Célunk:

- a külső világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése,

- megtapasztaltatása, ezáltal a logikus gondolkodás megalapozása
- matematika iránti érdeklődés felkeltése.

Matematikai képességek alakulását segítő tevékenységek:

Számfogalom előkészítése, megalapozása:

- halmazok – képzése, összehasonlítása, elemeinek sorba rendezése, összemérése becsléssel, párosítással, számlálással
- több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának érzékeltetése, gyakorlása – hozzátevés, elvétel, ugyanannyivá tétel, 10-től számláljanak visszafelé is
- mennyiségek összemérése: magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, bőség, úrtartalom szerint
- rész-egész viszonyának felfedezése válogatások, és a mennyiségek bontása során
- számlálás – bontás gyakorlása játékos szituációkban
- mennyiség fogalom egyéni fejlettségtől függően: 6-10-es számkörben
- sorszámok megértése: sorba rendezett elem helye a sorban
- mérések különböző egységekkel: hosszúság, terület, tömeg, úrtartalom

Geometriai tapasztalatok szerzése:

- tapasztalatszerzés gömbölyű és szögletes formákról, tárgyakon és testükön való érzékelés
- építés önálló elképzelés alapján, és másolással különféle elemekből
- síkban és térben való alkotásnál tapasztalat szerzése síkmértani formákról, a rész-egész viszonyának felfedezése
- logikai játékok használata, építés, felületek lefedése.

Tájékozódás térben és síkban:

- irányok azonosítása, megkülönböztetése (bal, jobb, alá, fölé stb.)
- irányok megfigyelése tükörben, a tükörkép, szimmetria felfedezése, tevékenykedés tükörrel
- tájékozódás labirintusban (térben és síkban is játékosan)
- sorozatok létrehozása Pl.: színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal ezek keresése, felfedezése élethelyzetekben is
- tehetséggondozás: kettesével való számlálás, bontás-pótlás műveletének kiterjesztése nagyobb számkörben (tíz vagy tízes átlépéssel) geometriai alakzatok speciális tulajdonságainak felfedezése.

A külső világ mennyiségi és formai viszonyainak megismeréséből adódó óvodapedagógusi feladatok tevékenykedtetés által:

- spontán adódó helyzetek kihasználása matematikai tartalmak közvetítésére
- matematikai és logikai szabályjátékok megismertetése a gyerekekkel
- a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése, tudásvágyuk kielégítése számukra érthető, pontos megfogalmazással

- egyéni feladatmegoldásuk meghallgatása, sajátos logikájuk elfogadása, a problémamegoldásra adott válaszaik megoldása
- változatos tevékenykedtetés biztosítása páros, mikrocsoportos és egyéni formában is
- lehetőség teremtése matematikai tartalmú játékokra, feladatokra
- egyéni fejlettség alapján a képességek figyelembe vétele
- matematikai fogalmak, kifejezések használata a gyermekek előtt
- összefüggések megtapasztaltatása, megismertetése velük
- matematikai ítéletek megfogalmazása (halmazok kapcsán)
- térbeli viszonyok, irányok, helyzetek pontos megfogalmazása
- 5-6-7 éves gyermekek számára szervezett ismeretszerzés
- munkalapokon való manipulálás lehetőségének biztosítása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- képes halmazok összehasonlítására, szétválogatására
- számfogalma 10-es számkörben mozog
- problémamegoldó készsége és logikai következtetései életkorának megfelelőek
- hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb, magasabb–alacsonyabb stb.. ismerete
- elő tud állítani különféle elemekből ugyanannyit, többet, kevesebbet (bontással)
- összehasonlításokat érti és használja
- ismeri az irányokat és feladatvégzés során helyesen alkalmazza azokat
- névutókat helyesen használja
- felismeri a sorba rendezés logikáját tudja jól folytatni, az elrontott sorozatot javítja
- alapvető síkmértani formákat ismeri: mint a kör, négyzet, téglalap, háromszög
- alapvető mértani testeket ismeri: mint a gömb, kocka, téglatest
- képes részekből egészet kirakni
- azonosságokat, különbségeket felismer, megfogalmaz
- tapasztalatokat szerez a tükörképről, szimmetriáról.

12. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek fejlődése folyamat jellegű. Az óvodáskor feladatainak megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyerekek ismeretében történik úgy, hogy előkészítik a következő életszakaszt.

A sikeres iskolai kezdéshez szükséges a gyermek testi, lelki és szociális érettsége, amelyek alapfeltételei az eredményes iskolai munkának.

12.1. Testi (biológiai, szomatikus) érettség

A testileg egészséges gyermek 6 éves kora körül eléri azt az optimális testi fejlettséget és egészségi állapotot, mely magába foglalja az életkornak megfelelő testsúly, és testmagasság

mellett a nagy és finommozgások összerendezettségét, a látás-mozgás megfelelő koordinációját.

Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Jó erőnlét, teherbírás jellemzi.

Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését képes szándékosan irányítani: kialakul a jobb vagy bal kéz dominanciája.

12.2. Lelki (pszichés) működésének érettsége

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére széleskörű érdeklődésével, ébredő tudásvágygal készen áll a sikeres iskolakezdésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulásra: érzékelése, észlelése tovább differenciálódik: fejlett téri észleléssel, téri tájékozottsággal, térbeli mozgásfejlettséggel, kialakult testsémával rendelkezik.

A pszichésen egészségesen fejlődő gyermek:

- képes emlékezeti befogadásra és felidézésre, megjelenik a szándékos bevésés és felidezés, megnő a megőrzés időtartama
- megjelenik a szándékos figyelem, nő a figyelem tartalma, terjedelme, egyre jobban képes figyelmét megosztani, átvinni
- a cselekvő-képszerű gondolkodás mellett megjelenik az elemi fogalmi gondolkodás is
- beszédfejlettsége formálisan és tartalmilag is fejlett, amely a beszéd tisztaságában, folyamatosságában megfelelő kifejezőképességben, szókincsben nyilvánul meg
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét
- érzelmi téren a korának megfelelő kiegyensúlyozottság jellemzi, képes viselkedésének irányítására.
- akarati téren képes önmaga irányítására
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, a természeti és a társadalmi környezetéről, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
- elemi mennyiségi ismeretei vannak
- kialakul a munkára való érettség.

12.3. Szociális érettség

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek képes:

- megfelelő iskolai légkörben az iskolai élet és az új személyek elfogadására.
- együttműködésre, kapcsolatteremtésre
- szabályokhoz való alkalmazkodásra, kitartásra
- szükségletei késleltetésére
- felnőtt irányításának az elfogadására
- bizonyos mértékű önfegyelmre
- kontaktuskészség és szociabilitás jellemzi
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésén túl a feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb, kreatív elvégzésében nyilvánul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fent leírt fejlettségi szint.

13. Az egyes tevékenységformák szervezése

Az életkori jellemzők ismeretében a gyermekek egyéni sajátosságaira építve, és a helyi igényekhez és szokásokhoz igazodva az óvodapedagógusok döntésétől függ – kivéve a szabad játékot – a felajánlott tevékenységformák megválasztása. A tevékenységek szervezeti keretei különösen:

- kötetlen foglalkozás, kezdeményezés (egy időben egyféle tevékenység)
- választható tevékenységek (egy időben többféle tevékenység)
- kötött foglalkozások (különösen a testnevelés)
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztést biztosító fejlesztő tevékenységei

Alapelvek a tevékenység szervezeti kereteinek megválasztásához:

- az egyes tevékenységekben való részvételhez kényszerítő eszközöket nem alkalmazunk, a motiváció, a gyermeki érdeklődés felkeltése az alapvető és meghatározó
- a (2,5) 3-4 éves óvodás gyermekek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, mely biztosítja számára a szabad játékot, a tevékenység szabad megválasztását. Kötetlenségként éli meg a gyermek, ha **az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.** Ez a tevékenységi forma megkívánja az óvodapedagógustól, hogy pedagógiai ismereteit folyamatosan bővítse, ismerje a gyermekek egyéni szükségletét, aktuális fejlettségi szintjét, érzelmi állapotát, és ehhez igazítva differenciáltan előre tudjon tervezni. Tehát tudatosságot, nagyfokú szervezési készséget, áttekintőképességet és kellő kreativitást igényel
- A 4-5-6-7(8) éves gyermek már képes arra, hogy kötött tevékenységben is részt vegyen. Számukra fokozatosan vezetjük be a kötött foglalkozásokat. 4-5 évesek napi egy kötött tevékenységben vesznek részt, 5-6-7(8) évesek számára napi két tevékenység kötött
- a különböző szervezeti keretek között a gyermekek foglalkoztatási formái: egyéni, mikro csoportos, makro csoportos és az egész csoport együtt
- a foglalkoztatási formák megválasztása az óvodapedagógus kompetenciája
- a különböző együttműködési formák megválasztását a gyermekek szocializációs szintje meghatározza
- a tevékenységek közötti megfelelő arányok kialakítása, különös tekintettel a játék kitüntetett szerepére.

14. Az óvodák hagyományos ünnepei, rendezvényei

Az óvodánk ünnepei, rendezvényei:

- Hagyományos ünnepek
- Születésnap
- Mikulás várás, Mikulás érkezése
- Adventi időszak- előkészületek az ünnepre, közös program a szülőkkel
- Karácsony - óvoda szinten meghitt ünneplés
- Farsangi mulatság
- Nemzeti ünnepünk: Március 15.
- Húsvét - népszokások
- Anyák napja - Anyanap
- Évzáró - ballagás
- Gyermeknap

A nemzeti ünnepekre, magyar hagyományokra épülő jeles napokra való emlékezés, megünneplés.

Környezet és természetvédelemmel kapcsolatos jeles napok, amelyekről megemlékezünk és évente kiemelten programot szervezünk:

- Autómentes világnap szeptember 22.
- Nemzetközi hulladékgyűjtő nap szeptember 23.
- Állatok világnapja október 4.
- Föld világnapja április 27.
- Madarak és fák napja május 10.

A nevelőtestület éves munkatervébe más környezet és –természetvédelemmel, valamint hagyományőrzéssel kapcsolatos jeles napok megünneplését is betervezheti, melyek a pedagógiai program szellemiségével összeegyeztethetők.

Település hagyományaiban való részvétel

- Szüreti felvonulás
- Idősek napja
- Falukarácsony
- Falunap

Kötelezően megtartandó ünnepek:

- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Márc. 15
- Anyák napja
- Gyermeknap
- Évzáró

15. Az óvoda kapcsolatrendszere

15.1. A családokkal való együttműködés

Valamennyi partnerünk közül kiemelt jelentőségű az óvodába járó gyermekek családjával történő kapcsolatunk minősége, folyamatos továbbfejlesztése.

Az együttműködés célja:

Az óvoda és a családok nevelőpartneri kapcsolatának fejlesztése, az óvoda és a családi háttér közös felelősségérzetének megerősítése a gyermekek fejlődésében, annak hangsúlyozásával, hogy nevelési céljaink – összhangban a szülői elvárásokkal - csak akkor teljesülhetnek, ha a szülők is segítik ezt a folyamatot a gyermekek fejlődését támogató, szeretetet adó családi neveléssel.

Elősegíteni továbbá, hogy a nyitott óvoda megvalósításával a szülők reális benyomásokat szerezhessenek gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, s arról, hogy avatott kezek óvják-fejlesztik gyermeküket.

Óvodaképünkkel összhangban hangsúlyozzuk, hogy munkánkat a családi neveléssel szoros együttműködésben tervezzük meg. A gyerekek nevelését a szülőkkel a kölcsönös bizalomra és tiszteletre alapozva szeretnénk megvalósítani.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a családban végbement funkcionális változások miatt, a családban felmerülő hiányok pótlását, a fejlődésben történő lemaradásokat pótolnunk kell. Az intézményes nevelésnek így fokozott a felelőssége a gyermekek nevelésében, fejlesztésében, ezért hangsúlyozzuk az intervenciós gyakorlat (családhoz illesztett segítségnyújtás) megvalósítását is.

A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusnak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az együttműködés alapelvei:

- A kapcsolattartás legfontosabb elve, hogy tudatosítsuk: a gyermeknevelés elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.
- Törekszünk a két nevelési szintér összhangjának megteremtésére, a jó nevelőpartneri kapcsolat kialakítására, melynek alapja a kölcsönös bizalom.
- Nyitottság a szülők problémáinak meghallgatásában, megértés, tapintat, és lehetőség szerinti segítségnyújtás, az információk bizalmas kezelésében nyilvánul meg

- Az óvodai dolgozók ismerjék és fogadják el az eltérő családi körülményeket
- Az óvoda legyen kezdeményező és elfogadó, de tartsa tiszteletben a családi nevelés elsődlegességét
- Az óvoda dolgozói nyújtsanak követendő modellt az őszinte érdeklődés, a kölcsönös tisztelet és bizalom kialakítására
- A szülői jogok érvényesülhessenek a nevelés folyamatában, különös tekintettel a nevelési program ismeretére, s érdemi tájékoztatásra a gyermekük fejlődésével kapcsolatban
- A szülő számára szükséges biztosítani minél többféle bekapcsolódási lehetőséget az óvodai életbe
- Az együttműködési formák tartalmáról, a benne rejlő „munkamegosztásról” a szülőket érdeemben tájékoztatni szükséges

A fenti elvek megvalósítása érdekében:

- az óvodák házirendjükben szabályozták a szülők számára fontos tudnivalókat
- a házirendet szükséges a szülővel megismertetni, annak kivonatos egy példányát a beiratkozáskor a szülőknek átadni
- az együttműködés elveit, formáit azok megvalósulásának tervezését szükséges az éves munkatervekben rögzíteni, erről tájékoztatást adni a szülőknek a helyben elfogadott módon
- az óvodák szülői szervezeteket működtetnek

A szülőkkel történő együttműködés formái változatosak, sokrétűek, magukba foglalják a személyes kapcsolatot, a közös rendezvényeket, a jeles napok megünneplését, a hagyományok ápolását. Megkülönböztetett figyelmet fordítunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel történő kapcsolattartásra, a kapcsolattartás minden formájára. Biztosítjuk számukra a napi kapcsolattartási lehetőséget, valamint moderátorként részt vesz az óvodapedagógus a gyermekjóléti szolgálat, a családsegítő szolgálat, az egészségüggyel való kapcsolattartásban.

A kapcsolattartás formái:

	Formája	Célja
Óvodai élet előtt	Beiratkozás előtti családlátogatás	A gyermek otthoni körülményeinek megismerése, a gyermekkel történő első találkozás, bizalomépítés a gyermekkel, a családdal. Közös anamnézis felvétele
	Beiratkozás	Adatfelvétel, ismerkedési lehetőség biztosítása az óvodai élettel

	Anyás befogadás	Biztonságérzet kialakítása mind a szülő, mind az óvodába érkező gyermek számára. Egyénre szabott beszoktatás
Óvodai élet alatt	Közös programok (kirándulás, ünnepek, munkadélutánok, játékdélutánok, kézműves délutánok)	Családok és az óvoda kapcsolatának elmélyítése. Oldott ismerkedés egymással. Betekintés és aktív részvétel biztosítása az óvoda életébe.
	Szülői értekezletek (óvodai szintű, csoportszintű)	Tájékoztatás, információcsere, nevelési feladatok és teljesülésük. Operatív feladatok egyeztetése, véleményezés, közös megállapodások megkötése.
	Évközi családlátogatás	Problémás esetekben a személyes, családi környezetben a probléma okainak, lehetséges megoldási módjának segítése. Nagy odafigyeléssel a hátrányos helyzetű gyermekek családjaira. Gyakori, igény szerinti látogatás
	Fogadó órák	Szülői/óvónői kezdeményezésre egyedi esetek megbeszélése
	Nyílt napok	A szülők számára betekintés biztosítása a gyermek óvodai életébe A hátrányos helyzetű szülők számára figyelem felhívás
	Szülői elvárások és igények felmérése	Felmérés, összehasonlítás, feladatok kijelölése az óvoda számára
	Személyes megbeszélések	Azonnali döntést, beavatkozást igénylő esetekről kölcsönös tájékoztatás
	Szülői szervezet működtetése	Az óvodai élet egészét érintő ügyekről tájékoztatás, szülői kompetenciák erősítése.
Óvodai élet után	Személyes megbeszélések	Informális tájékozódás a gyermekek iskolai haladásáról

15.2. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Formája	Kapcsolattartási formák
<p>Tagintézményekkel való kapcsolat (részletesen szabályozva az SZMSZ-ben)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tanévnyitó, tanérvzáró • vezetői megbeszélések • évközi megbeszélések, nevelőtestületi és alkalmazotti értekezletek • hospitálások
<p>Általános iskola</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szakmai tanácskozások, megbeszélések közös témában • óvodai és iskolai tevékenységek kölcsönös látogatása, tapasztalatsere • játékdélután, szlovák délután az iskolában • tanítók meghívása óvodai nyílt napra, szülői értekezletre • iskolalátogatás az iskolába készülő gyermekekkel, részvétel tanórán, részvétel egy délelőttön • tájékoztatás adása a gyermekek fejlődéséről • közös pályázatokban való részvétel • informális kapcsolattartás
<p>Fenntartó és a Társulási Tanács</p>	<ul style="list-style-type: none"> • értekezletek, tanácskozások, képviselőtestületi ülések • fenntartói ellenőrzések • óvodavezetői beszámolók • költségvetési tárgyalás • meghívás az óvodák rendezvényeire • a fenntartói irányításból adódó feladatok teljesítése
<p>Nemzetiségi Önkormányzatok</p>	<ul style="list-style-type: none"> • meghívás az óvodák rendezvényeire • egyetértési jogkör érvényesítése az óvodai dokumentumok kapcsán • tanácskozások, szakmai megbeszélések

	<ul style="list-style-type: none"> • közös pályázatokban való részvétel
Közművelődési intézmények (helyi, szomszédos településen és Vácon)	<ul style="list-style-type: none"> • gyermekszínház látogatása • könyvtárlátogatás
Nevelési tanácsadó	<ul style="list-style-type: none"> • gyermekek szükség szerinti vizsgálata • gyermekek szűrése • folyamatos kapcsolat a logopédussal • folyamatos kapcsolat a fejlesztőpedagógussal, pszichológussal és gyógypedagógusokkal
Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság	<ul style="list-style-type: none"> • sajátos nevelési igény megállapítása • módszertani segítség kérése nevelésükhöz
Család és Gyermejjóléti Központ	<ul style="list-style-type: none"> • Gyermejjóléti Szolgálat képviselőjével és • Család és Gyermejjóléti Központ szociális segítő szakemberével való együttműködés veszélyeztetettség megelőzése, a hátrányok csökkentése az esélyegyenlőség biztosítása érdekében
Salgótarjáni Pedagógiai Oktatási Központ	<ul style="list-style-type: none"> • szaktanácsadással, minősítéssel, tanfelügyeleti ellenőrzéssel kapcsolatos feladatok koordinálása • havi rendszerességgel információs kiadvány fogadása (Óvodai Hírek) • szakmai szolgáltatás fogadása • tanév előkészítő óvodai tanácskozáson részvétel • ingyenes és térítéses szolgáltatások igénylése szükség szerint • szakmai programokon, továbbképzéseiken való részvétel lehetőség szerint
Egyéb szakmai szolgáltatók	<ul style="list-style-type: none"> • rendezvényeken, konferenciákon való részvétel lehetőség szerint • információs kiadványok fogadása

<p>Egészségügyi intézmények</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tisztasági vizsgálatok • szűrővizsgálatok • tanácsadások • meghívás óvodai rendezvényekre <p>Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek egészségügyi ellátását biztosító egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartás formája és módja az SZMSZ-ben szabályozott.</p>
<p>Egyéb kapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • helyi vállalkozók • alapítványok • egyesületek • egyház • szakmai szervezetek • civil szervezetek 	<ul style="list-style-type: none"> • támogatás • rendezvényekre meghívás • szakmai fórumokon való részvétel

16. A pedagógiai program felülvizsgálata, módosítása, érvényességi rendelkezések

16.1. A felülvizsgálat szempontok

A felülvizsgálat szempontjai:

- a gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő-fejlesztő tartalmak?
- az alkalmazott módszerek, tevékenységformák alkalmasak-e céljaink elérésére, szükséges-e a változtatás?
- a keret- és helyi programokban foglalt szabályozások teljesíthetők, fenntarthatók, vagy módosítást igényelnek?
- érvényesek-e a leírtak a személyi, tárgyi feltételek vonatkozásában?
- milyen mértékben elégedettek közvetlen partnereink az óvodákban folyó szakmai munkánkkal?
- megfelelnek-e az aktuális jogszabályoknak?

16.2. A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai különösen

- változás következik be az intézmény szervezeti felépítésében
- változás következik be a működés területén
- törvény, rendelet (országos, helyi) módosítás, fenntartói utasítás
- helyi vizsgálat, ellenőrzés eredményeként részfejezet módosítás szükséges
- alap és kiegészítő feladatok módosulása (bővülés, szűkítés)

16.3. A programmódosítást kérhetik

- Fenntartó
- Óvodavezető
- Nevelőtestület
- Szülői Közösség

16.4. A Programmódosítás előterjesztésének szabályai:

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjének
- Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- Szóbeli nevelőtestületi előterjesztés, véleménykérés, döntés az elfogadásáról.

16.5. Feltétel

A program módosításával kapcsolatos nevelőtestületi értekezletet abban az esetben hívunk össze, ha a nevelőtestületi érdekegyeztető fórum, valamint a szülők közösségét képviselő fórum előterjesztésében a módosítást a tagok legalább 50%-a plusz 1 fő kéri.

A Nézsza Csodakert Óvoda és Bölcsőde nézsai óvodájának Helyi Pedagógiai Programja érvényes:
2022.szeptember 01.- től – visszavonásig.

Nyilvánosságra hozatala: A Pedagógiai Program nyilvános. Megtalálható a papíralapon a központi faliújság mellett kihelyezve, a vezetői irodában és a csoportokban, valamint Nézsza község honlapján.

17. Legitimációs záradék

A szülői képviselet /SZK/ a Nézsza Csodakert Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja módosításának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta, a dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

A Szülői Közösség 2022.augusztus 24. napján megtartott határozatképes ülésén élt véleményezési jogával és elfogadásra javasolta.

.....
SZK elnök

A Nézsza Csodakert Óvoda és Bölcsőde Nevelőtestülete, át nem ruházható jogkörében jelen Pedagógiai Programot és függelékeit 2022. 08. 26. napján megtartott határozatképes ülésén 100%-os igenlő szavazattal, ???/2022. (VIII 26.) számú NT. határozatával elfogadta.

Az elfogadás tényét a Nevelőtestület tagjai a csatolt jegyzőkönyvben hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

.....
Nevelőtestület nevében

A Nézsza Csodakert Óvoda és Bölcsőde intézményvezetője jelen Pedagógiai Programot és függelékeit ??/2022 (VIII.31.) határozatával jóváhagyta.

.....
Intézményvezető

A Nkt. 26§ (1) szerint a Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek érvénybe lépéséhez, amelyekből a Fenntartóra többletkötelezettség hárul, a Fenntartó egyetértése szükséges. A Fenntartó a rá háruló többletkötelezettség teljesítésével egyetért. Határozatszám: ??????

.....
Intézményfenntartó Társulás Elnöke

A Nézsai Szlovák Nemzetiségi önkormányzat a Pedagógiai Program elfogadásával egyetért.

Határozatszám: ????????

Hitelesítő aláírások:

<p>Intézmény OM-azonosítója:</p> <p>202160</p>	<p>Intézményvezető:</p> <p>..... Óvodavezető</p>
<p>Legitimációs eljárás</p>	
<p>Nevelőtestület nevében:</p> <p>..... Csoportvezető óvodapedagógus</p> <p>Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat nevében</p> <p>..... Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat elnöke</p>	<p>Szülői szervezet nevében:</p> <p>..... SZK elnök</p> <p>Intézményfenntartó társulás nevében:</p> <p>..... Intézményfenntartó Társulás elnöke</p>
<p>A dokumentum jellege: Nyilvános</p>	
<p>Elfogadás dátuma: 2022.augusztus 26.</p>	
<p>Ph.</p>	

18. FÜGGELÉKEK

1. sz. függelék:

A nevelési program végrehajtásához szükséges eszköz és felszerelések jegyzéke

I. Helyiségek

Helyiségeink megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Csoportszoba	1	2
Gyermekágy/fektető tároló helyiség	1	-
Tornaszoba, sportszertárral	1	-
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1	Közös a nevelőtestületi irodával
Óvodapszichológusi helyiség	1	-
Játszóudvar	1	1
Intézményvezetői iroda	1	1
Intézményvezető-helyettesi iroda	1	-
Tagintézmény-intézményegység vezető-helyettes	-	-
Óvodatitkári iroda	-	-
Nevelőtestületi és könyvtárszoba	1	1
Általános szertár/raktár	1	1
Többcélú helyiség (szülői	1	-

fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására lkalmas helyiség)		
Orvosi szoba, elkülönítő szoba	1	-
Gyermeköltöző	Gyermekcsoportonként 1	1nagy, közös 50 férőhelyes
Gyermekmosdó, WC helyiség	Gyermekcsoportonként 1	1
Felnőtt öltöző	1	1
Felnőtt mosdó, felnőtt WC	1	1
Felnőtt zuhanyozó	1	1
Mosó, vasaló helyiség	1	Közös a felnőtt öltöző és zuhanyzó helyiség
Szárító helyiség	1	Felnőtt öltözővel közös
Ételhulladék tároló	1	-
Felnőtt étkező	1	1
Tálaló-mosogató	1	az épületünkben működő konyhában

II. Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

1. Csoportszoba

óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	50
gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	50
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	12
fényvédő függöny	ablakonként 1	csoportszobánként minden ablakon
szőnyeg	gyermekcsoportonként a padló egyötödének lefedése	megfelelő
játéktartó szekrény vagy polc	csoportonként 2	3
könyvespolc	csoportonként 1	1

élősarok állvány	csoportonként 1	1
textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	csoportonként 1	1
edény- és evőeszköz- tároló szekrény	csoportonként 1	csoportszobán kívül kerül elhelyezésre
szeméttartó	csoportonként 1	1

2. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba, óvodapszichológusi szoba (nevelőtestületi iroda része)

a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		
tükör	1	1
asztal	1	2
szék	2	1 felnőtt 3 gyermek
szőnyeg	1	-
játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	1

3. Játzóudvar

kerti asztal	csoportonként 1	1
kerti pad	csoportonként 2	2
babaház	csoportonként 1	1
udvari homokozó	csoportonként 1	1
takaróháló	homokozóként 1	1
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint	

4. Intézményvezetői iroda

íróasztal és szék	1-1	1-1
tárgyalóasztal, székekkel	1	-
telefon	1	1
fax	1	-
könyvszekrény	1	1
iratszekrény	1	1
elektronikus adathordozó szekrény	1	-
számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	1
számítógép asztal és szék	1-1	1-1

5. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegység vezető - helyettesi, óvodatitkári iroda

íróasztal és szék		
iratszekrény		
telefon		
számítógépasztal és szék		
számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal		

6. Gyermeköltöző

öltözőrekesz, ruhatároló fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	53
öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	9

7. Gyermekmosdó, WC helyiség

törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő
falitükör	mosdókagylóként 1	8
rekeszes fali polc (fogmosó tartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	4

III. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

egyéni tisztálkodó szerek (fésű, fogkefe, fogmosó pohár)	gyermeklétszám szerint 1	gyermeklétszám szerint 1
tisztálkodó felszerelések (szappantartó, körömkefe)	mosdókagylóként 1	mosdókagylóként 1
fésűtartó	csoportonként 1	öltözőben a gyermekek zsákjában
törülköző	felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	180
abrosz	asztalonként 3	40
takaró	gyermeklétszám szerint 1	50
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	Lepedő: szülő biztosítja Ágyneműhuzat: 50

IV. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel

szennyes ruha-tároló	1	1
mosott ruha-tároló	1	1
mosógép	1	iskolában
centrifuga	1	-

vasaló	1	1
vasalóállvány	1	1
szárítóállvány	1	2
takarítóeszközök	1	1
kerti munkaeszközök, szerszámok	1-1	1-1
hűtőgép	1	1
porszívó	1	1

V. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszköz fajtánként)

különbéle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő- konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	csopontonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	csopontonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő
ének-zene, énekes játékok eszközei	csopontonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének	csopontonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő

eszközei		
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő
ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő
a természeti- emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő
munka jellegű tevékenységek eszközei	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő

2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

televízió	1	-
magnetofon/CD/lejátszó/hangfalak	3 csoportonként 1	2
diavetítő vagy projektor	1	Diavetítő
vetítőképernyő	1	1
hangszer (pedagógusoknak)	1	1
hangszer (gyermekeknek)	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő
projektor vagy írásvetítő	1	-

VI. Egészség- és munkavédelmi eszközök

étel-mintavétel (speciális tasakok erre a célra)	megfelelő	konyhán
elsősegélyláda	1	1
gyógyszertár (zárható)	1	-
munkaruha	előírás szerint	megfelelő
védőruha	előírás szerint	megfelelő
tűzoltó készülék	az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint	megfelelő

2. sz. függelék

Szlovák nemzetiségi pedagógiai program

1. Jogszályi háttér

- 2011. évi CLXXIX. törvény a Nemzetiségek jogairól
- 2011. CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelveiről
- 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról

2. Bevezető

Nemzetiségi óvodai nevelésünk összhangban van a helyi nevelési program célkitűzéseivel, feladataival, azt kiegészítve valósítja meg sajátos feladatait, céljait.

Óvodánk nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda. Valljuk, hogy magyar óvodaként a szlovák nemzetiségi óvodai nevelés felvállalásával többletértéket teremtünk minden ide járó gyermek számára.

3. Helyzetelemzés

Nézsára az 1700-as évek elején érkeztek szlovák lakosok, 1714-1735 közötti időszakban jelennek meg az anyakönyvekben az első szlovák nevek. A nézsai halotti anyakönyvi kivonat szerint az első szlovák nemzetiségi halottja a falunak Mathias Styevó, aki 80 évesen fejezte be életét és a halottaskönyv bejegyzései szerint ő maga is részt vett a szervezett betelepítésben. A szlovák lakosság száma folyamatosan emelkedik, a 18. század végére eléri a lakosság 25-30%-át is.

A vegyes házasságok és az idetelepültek révén ez az arány mára teljesen megváltozott. Már szinte csak azok az idős lakosok, akik gyermekkorukban csak szlovákul beszéltek, használják még a nyelvet. Mára azonban a helyi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzatnak köszönhetően újra előtérbe került és fontossá vált az itt élők számára a népi kultúra, a hagyományok felelevenítése, őrzése. Ez a pozitív folyamat a szlovák nyelv fennmaradását is segíti, erősíti.

Az iskolában szintén folyik szlovák oktatás, s 2016. szeptemberétől az iskola a szlovák nemzetiségi önkormányzat fenntartásába kerül, így minden gyermek tanulja a szlovák nyelvet. Egyrészt ezért, másrészt a gyökereik miatt nem szeretnénk veszni hagyni ezt a kincset. Harmadrészt pedig az a tapasztalat is motivál, amely sok éve bizonyítja számunkra, hogy a gyermekek szeretik, s amit szeretnek, örömmel végeznek az mindenképp érték személyiségük számára.

Óvodánkban a szülők támogatják a szlovák nyelvtanítást, sőt a településre beköltözők és más nemzetiségűek is pozitívan értékelik a helyi hagyományok ápolását.

Helyi Pedagógiai Programunkban is a környezet és természetvédelem hangsúlyozása mellett kiemeljük a szlovák kultúra és a hagyományok átörökítését.

4. Nemzetiségi óvodai nevelésünk célja, feladata

Célja:

- érzelmi kötődés kialakítása, a nyelv megszerettetése
- a szlovák nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerése, elsajátítása a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően
- a kulturális hagyományok átörökítése
- azon gyermekek számára, akik szlovák nemzetiségi iskolában folytatják tanulmányikat, jó alap nyújtása az iskolai nyelvtanuláshoz
- a kétnyelvű identitástudat alapozása, kialakulásának segítése

Feladatok:

- 3-7 éves korban a rugalmas hangképző szerveknek köszönhetően alapvető a kiejtéstanulás
- a szlovák nyelvre jellemző hangzórendszer elsajátítása, a nyelv zeneiségének utánzása
- szókincsfejlesztés
- a válaszadó szerepének gyakorlása
- beszédmegértés
- a nemzetiség kultúrájához kötődő hagyományok, szokások ápolása

Az óvodapedagógus számára elsődleges feladat az érzelmi biztonság megteremtése, ez a nyelvi nevelés elengedhetetlen feltétele. A gyermeket elfogadó és modellnyújtó magatartása,

a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek biztosítják az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást.

A szlovák kultúrkincsből, az anyanyelv kultúrájából (irodalom, zene, népi játékok) tudatosan felépített tematika segítse a nevelést.

A nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően, rugalmasan alakítja csoportja heti és napi rendjét.

Fontos, hogy az óvodapedagógus kötődése a nyelvhez hiteles legyen. Maga is szeresse és örömmel, természetes módon használja a gyermekek körében. Elengedhetetlen, hogy munkája során szem előtt tartsa a differenciálást, és a nyelvi nevelést az egyes gyermekek képességeihez, egyéni szükségleteihez igazítsa, valamint figyelembe vegye a csoport fejlettségét is.

5. Személyi és tárgyi feltételek

Személyi feltételek:

Óvodánkban 2 óvodapedagógus rendelkezik szlovák nemzetiségi óvodapedagógus végzettséggel, s további 1 óvodapedagógus vállalkozott a szlovák középfokú nyelvvizsga megszerzésére. A gyermekek nevelésében, gondozásában résztvevők közül van olyan dolgozónk, aki ismeri és használja a nyelvet. Gondot fordítunk az önképzésre, továbbképzéseken való részvétel lehetőségét megragadjuk, kulturális eseményeken részt veszünk. Ebbe a folyamatba bekapcsolódnak a dajkák is.

Tárgyi feltételek:

Óvodánkban a szlovák kultúra és nyelv ápolását segítő eszközök használatával igyekszünk felkelteni a gyermeki érdeklődést a nyelvelsajátítás iránt. Minden olyan eszközzel rendelkezünk, mely szükséges a hatékony nyelvi neveléshez. Eszközeinket igyekszünk megújítani a kor követelményeinek megfelelően, és minden óvodai eszközt felhasználunk a megfogalmazott célok eléréséhez. Törekszünk arra is, hogy minél több szemléltető eszközhasználjunk. (növények, gyümölcsök, állatok természetes környezetben való megfigyelése...) Eszközeink között sok az óvónő által, kifejezetten a szlovák nyelvi neveléshez saját kezűleg készített eszköz is, és kiemelkednek a gyermekkel közösen alkotott játékok, eszközök, mint aszókincsbővítés kiváló lehetőségei.

A szlovák nyelvi nevelés eszközei a következők: Nyomtatott segédeszközök:

- szemléltető képek, táblák

- szlovák nyelvű mesekönyvek
- szlovák nyelvű verseskönyvek, foglalkoztatók
- szótárak, szakmai könyvek, ismeretterjesztő irodalmi művek

Audiovizuális eszközök:

- magnetofon, CD lejátszó, CD, diavetítő, vetítővászo

Játékeszközök:

- babák, játék közlekedési eszközök, kártyák, főzőedények,
- bábok, fejdíszek, szerepjátékok eszközei,
- társasjátékok, memória kártyák

Egyéb eszközök:

- népviseleti ruhák,
- felnőttek népviseleti ruhája
- a kultúrkinccs megismerését segítő eszközök (régii használati tárgyak, ruhák, népviseletes babák)

6. A Nemzetiségi szlovák nyelvii nevelés tartalma

6.1. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés:

A programban található feladatok a következőkkel egészülnek ki:

- ápolja és fejlessze a szlovák nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat, segítse a szlovák kisebbségi identitástudat kialakulását, belsővé válását.

6.2. Az esztétikai érzelmek alakítása:

A programban található feladatok a következő feladatokkal egészülnek ki:

- a szlovák nemzetiségi kultúrkinccsben legyenek képesek észrevenni a szépet
- a szlovák nemzetiségi nevelés során átélt esztétikai élmények segítsék a gyermek kötődésének kialakulását a szlovák nemzetiséghez.

6.3. Az intellektuális érzelmek alakulása:

Feladat:

- az anyanyelvi környezet biztosítja a szlovák nyelv megszerettetését, a szlovák nyelv megismerését, elsajátítását.

7. Az óvodai élet tevékenységi formái és óvodapedagógus feladatai

Óvodánk óvodai tevékenységeit a szlovák nemzetiségi és a magyar nyelv fejlesztésével végzi. A befogadás ideje alatt a magyar nyelv dominál, a szlovák nyelv használata folyamatosan emelkedik. A két nyelv használata, annak aránya az óvodai napirendben nem határozható meg, de a nyelv elsajátítási folyamat eredményes felépítettsége szempontjából a szlovák nyelvmár a nevelési év kezdetétől jelen van. Az óvodapedagógus modellnyújtó magatartásával biztosítja a gyermekeknél is a kétnyelvűség megalapozását, természetes módon figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait. A szlovák nyelv alkalmazása alól kivételt képezhetnek a nevelési helyzetek.

A nyelvi nevelés ugyan átszövi a gyerekek mindennapjait, de elsősorban a külső világ tevékeny megismerésére, az irodalmi, és zenei nevelésre épül. A gyerekek természetes tudásvágyának, kíváncsiságának köszönhetően könnyen megszeretik a nyelvet, de ennek feltétele, hogy az ismeretek életkoroknak megfelelőek legyenek és játékos formában, leginkább játékba integráltan jelenjenek meg. A helyes kiejtést pedig utánzás útján sajátíthatják el.

Az óvodapedagógus a gyerekek elfogadó magatartása mellett a modellnyújtó magatartásával érheti el, hogy a gyermek a nyelvi helyzetekre figyeljen, a hallottakat megpróbálja utánozni, és a rendszeres gyakorlás eredményeként elsajátítja a nyelvi anyagot.

7.1. Játék

A nap folyamán kialakult játéksituációkat felhasználjuk a nyelvi kommunikációra, tárgyak megnevezésére. Szerepjátékokon a mindennapi kommunikálást gyakoroljuk, bábozással a nemzetiségi nyelv bátrabb használatára adunk lehetőséget. A szabályhoz kötött játékban (pl.: memória, lottójáték...) a szókincsfejlesztés + kiejtéstanulás valósul meg eredményesen. A népi eredetű gyermekjátékokkal a hagyományokat ápoljuk, fokozzuk a beszédkedvet, az örömmel végzett sok ismétléssel pedig gyakorolhatják a válaszadó szerepet is.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően meg tudnak nevezni néhányat az általuk használt játékszerekből szlovák nyelven is.

- a gyermekek tájékozódni tudnak a játék során kialakult kommunikációs helyzetekben
- az óvodapedagógus irányított játéka során egyre magabiztosabban használják a nyelvet.

7.2. Verselés, mesélés:

Az anyanemzet és a helyi kultúrából merített mesék, rövid szöveggel, esetleg átdolgozva. Tartalmak: mondókák, kiolvasók, altatók, ringatók, gyermekversek. A mondókák tájnyelvi változatai a hagyományápolás „gyöngyszemei” – ezek továbbörökítése kiemelt feladatunk!

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően tudnak a szlovák irodalmi anyagból néhány rövid mesét, verset, mondókát, kiolvasót.
- az aktív és passzív szókincsük bővül.

7.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Anyaországbeli, helyi tájjellegű dalok, dalos játékok, rigmusok, táncos lépésekkel kombinálva, - figyelembe véve a szlovák dalok sajátos ritmusát– ezek alkotják a zenei anyagot.

A zenehallgatáshoz is a nemzetiségi kultúrkincsből válogatjuk az anyagot. A zenei képességfejlesztő feladatokat a magyar nyelvű dallam és ritmusfejlesztés feladatai alapján állítjuk össze.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- felismerik a helyi szlovák kultúra népdalait
- ismernek néhány gyermekdalt, mondókát, kiolvasót szlovákul, ezeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képesek önállóan előadni
- a zenei anyag elsajátítása során a gyermekek beszédkedve magabiztosabb nyelvi megnyilvánulásukban mutatkozik meg.

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Rajzolás, festés, kézimunka mellett a színek megnevezése, tárgyak megnevezése, népi motívumok felhasználása a díszítésnél, fonás, szövés, alkotják a nyelvi szempontú anyagot. A vizuális tevékenységet kísérő óvónők mondatmodelljei bővítik a gyermekek passzív szókincsét is, továbbá a tevékenység folyamatában alkalmazott kérdő mondatok segítik a válaszadás gyakorlását, a nyelvi helyzet megértését, valamint a produktív beszédképesség fejlesztését.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően meg tudják nevezni az

ábrázoláshoz használt eszközöket szlovák nyelven

- megnevezik szlovákul az ábrázoláshoz használt alapszíneket.

7.5. Mozgás:

Óvodánkban a mindennapos frissítő tornát magyar nyelvű előkészítés után, a nemzetiség nyelvén is szervezi az óvodapedagógus. Eleinte a gyermekek utánzás alapján végzik ezeket a gyakorlatokat, majd fokozatosan képessé válnak a szlovákul adott utasítások végrehajtására. Megismernek néhány mozgásos szabályjátékot szlovák nyelven.

A fejlődés várható jellemző az óvodáskor végére:

- képesek szlovák nyelvű utasítások alapján végezni a napi frissítő tornát
- egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően maguk is meg tudnak nevezni néhány gimnasztikai gyakorlatot szlovákul
- ismernek néhány mozgásos szabályjátékot szlovákul, egyéni fejlettségüktől függően képesek levezetésükre.

7.6. Külső világ tevékeny megismerése

Évszakok változásainak megnevezése a természetben, tapasztalás útján. Témakörök élethelyzetekben való feldolgozása szlovák nyelven. A témák feldolgozásához Mária Matulaiová, Mária Gorjánová Mátraiová, Alexander Mózi: Vystri slnko lúcičky, Otvor zlaté púcičky című szakirodalmat használjuk fel + a módszertani füzetekben található anyagból építkezünk.

A környezeti nevelésnek az alapszókincs elsajátításán túl célja az emberi környezet a kulturális értékek védelmére, megóvására való nevelés is. Kiemelt feladat továbbá a helyi szokások, hagyományok ápolása. Fontos feladat az elemi matematikai relációk felismertetése, megfigyelések és tevékenységek közben.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek egyéni képességeinek megfelelően rendelkeznek olyan szókinccsel, hogy a megszerzett ismereteket szlovák nyelven közvetíteni tudják
- tudnak tájékozódni a kommunikációs helyzetekben
- megismerkednek a helyi szlovák kisebbség értékeivel, szokásaival

7.7. Munka jellegű tevékenységek:

Minden egyes tevékenység megnevezése szlovák nyelvű utasítások közvetítése a feladatA fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- értik szlovák nyelven is a munkajellegű tevékenységek eszközeit
- megértik az itt alkalmazott szlovák utasításokat és követik azokat.

7.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás:

Tapasztalat útján, utánozva, tevékenységek keretében, a nap egészében, játékosan, szlovák nyelvi légkörben folyik. Minták követése elsődleges a folyamatban. A tanulási folyamat felépítésénél törekszünk az érdeklődés felkeltésére és fenntartására. A foglalkoztatási formák közül kiemelkedő: az „irányított” játék és a kötött és kötetlen foglalkozás.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek képessé válnak a szlovák nyelv iskolai tanulására.

7.9. Nemzetiségi kultúra, hagyományok megismerése, ápolása

A nyelvi nevelőmunka céljait és feladatait a nemzetiségi nyelvhez tartozó kultúra közvetítésével érhetjük el leginkább.

Lehetőségek erre:

- a községben meglévő tárgyak, használati eszközök, népviseleti ruhadarabok gyűjtése, gyermekekkel való megismertetése
- régi gyermekjátékok gyűjtése
- hangfelvételek meghallgatása
- régi helyi tevékenységek megismerése (tollfosztás..)
- egyes hagyományokkal kapcsolatos tevékenységek megismerése: lakodalmasszokások, szüretelés hagyományai, szüreti felvonulás, betlehemezés, húsvéti hagyományok, népszokások, májusfa állítás, Lucázás, tollfosztó.

Az óvoda saját hagyományaiba, ünnepeibe is beépül a szlovák nyelvi nevelés:

Minden óvodai ünnepen (Anyák napja, Évzáró, Mikulás, Ballagás) szlovákul is „megemlékezünk” az adott ünnep tartalmáról.

8. A nemzetiségi irányelvek figyelembevételével gyermekképünk

Olyan gyermek, aki tele van élményekkel, erősen kötődik a szlovák kisebbség nyelvéhez, kultúrkincséhez: a meséhez, zenéhez, szín-forma-tárgyi világához. Akinek kialakult az óvodás tartása, önálló és látszik rajta a kiegyensúlyozottság. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekben pozitív érzelmi viszony alakul ki a szlovák nemzetiséghez
- rendelkezik olyan szókinccsel, melyre már az iskolában építeni lehet
- képes tájékozódni egyszerű kommunikációs helyzetekben
- ismeri és tiszteli a helyi szlovák nemzetiség szokásait, hagyományait, tárgyi kultúrájának emlékeit.

19. Hitelesítési záradék

Hitelesítési záradék

Ez a dokumentum folyamatosan sorszámozott oldalból /lapból áll.

Kelt:

PH

.....hitelesítő aláírás